

പുരാണപത്രിക

കെ. എം. കുഞ്ഞുലക്ഷ്മി കൈട്ടിലമ്മ.

B. V. Book Depot,

TRIVANDRUM.

1926.

പുരാണചന്ദ്രിക

ഗ്രന്ഥകർത്രി

കെ. എം. കുഞ്ഞുലക്ഷ്മി കൈപ്പിലമ്മ.

കുമലാലയപ്രസ്സ്,
തിരുവനന്തപുരം.

൧൯൮൧

വില്പന അംഗീകൃതം

തിരുവനന്തപുരം

ബി. വി. ബുക്ഡിപ്പോ പ്രവർത്തനമാക്കുവേണ്ടി

പുരാണചന്ദ്രിക

മഹദ്ദൂർഗ്ഗഹരണം

ഒന്നാംഭാഗം.

(കേക)

ആദിനായകൻ, നിത്യൻ, നിഷ്കളൻ, നാരായണ-
നാഭിതേയാദിതപാദപങ്കജഭായൻ,
പള്ളികൊള്ളവതെന്നുമെന്തിയികലാണെ-
ന്നുള്ളിലുള്ള ഹംകൃതി തള്ളിപ്പന്തിപ്പോലെ,
തച്ചലച്ചരമ്പിയും, തത്തിയും, തുളുമ്പിയും-
മറ്റുശോഭനം, ദൃഢസാഗരം വിളങ്ങുന്നു;
ശ്രീവരസ്തിതംപോലെ പാണ്ഡുരപ്രസന്നമായ്
പീവരം, മണൽപ്പുറം, പാവനം, പ്രശോഭിപ്പൂ;
ആഗമപ്പെരുളായ ദേവനെസ്സേവിക്കുവാ-
നാഗതരകം നാനാ താപസജനത്തിനെ
ധാവളം വിളയുന്ന പാൽനരപ്പകിട്ടിനാൽ
കേവലം കറയററ കോമളസ്തേരം തുകി,
ഭംഗസംഗമോദിതമംഗനിസ്വപനമല്ലാൽ
ഭംഗമറന്നാരതം മംഗളഗീതംപാടി,
ഉച്ചലൽത്തരംഗങ്ങളാകുമക്കരങ്ങളാ-
ലല്ലിന്നപ്രമോദന സൽക്കരിച്ചെതിരേൽക്കും
ക്കീരവാരിധി കണ്ടു, കോർമയിർക്കൊണ്ടും, ചിദാ..
കാരനാം ഭഗവാനെ സ്തുതിച്ചാൻ ശ്രീനാരദൻ:—
“ശ്രീപതേ! ചിദാകൃതേ! ദൈവമേ! ചതുർവേദ-
ഭിപതേ! ജഗൽപ്രഭോ! പാലമ കൃപാലമ!
താരകാരാതിമുന്മാമുന്മാദം വിരയുന്ന
താരകസ്തുപമാത്മക! സംസാരസന്താരക!

ഭാർഗ്ഗവീകരളികപൂർജ്ജിതസ്തരശരം,
 ഭാഗ്യവാനാരിൽപ്പരിപൂർണ്ണകാരുണ്യമൃതം,
 മൂക്പരാമരക്കരിൽ തീപ്പെരി, ബുധാവലി-
 ക്കാക്കമാം ദിവ്യരൂപധ, മീദൃശം വിഹരിക്കും
 നിൻകരിക്കടക്കണ്ണൊന്നെങ്കലും ചാഞ്ചാടിച്ചു
 സങ്കടമരത്താലും, പങ്കസംകലാപഹി
 തതപവേദികളുടെ ചിത്തപീഠത്തിന്മേലും,
 ഉത്തമഗോപാംഗനാവാര്മുഖത്തടത്തിലും,
 ധന്യനാം മഹാബലിതന്മുടെ ശീർഷത്തിലും
 മിന്നമത്തുപ്പാദമാണനപാഥം മമാശ്രയഃ;
 മായയാം വലവീശിപ്പാതകാശയരെക്കൊ-
 ണഭായതും കളിപ്പിക്കുമായതവിലോചന!
 ശ്രീധര! പുരന്ദരസോദര! ധരാധാര!
 മേഢരൂപഭാകര! പുരുഷോത്തമ! പോഹറി!"
 ഇത്തരം ദ്രവീഭവൽക്കരണൻ, ശ്രീനാരദ-
 നത്തരോത്തരം ഹരിസ്തവമുച്ചരിക്കവേ,
 നേത്രഗോചരനായ ഭഗവാൻ വിശ്വാഭര-
 നാത്തകൈതുക, മാശീവ്ദിച്ചു, ചോദിച്ചിതു:—
 “വല്ലഭീധര! ഭവാൻ പോരുവാൻ വിശേഷിച്ചു
 വല്ല കാരണമുണ്ടോ? ചൊല്ലുക, തപോനിയേ!”
 മുഴുകും വാത്സല്യത്താൽ മൊഴിയും വിഭുവോട-
 പ്പൊഴുതാ ബ്രഹ്മാത്മജൻ തൊഴുകയ്യുമായ് ചൊന്നാൻ:—
 “കർമ്മകാണ്ഡത്തിലുള്ളാരജ്യായം, മഹാലോക-
 ധർമ്മസാധകം മമ സംശയഗുന്തം, നാഥ!
 വിശ്രുതപുണ്യത്തിന്നു ഭാജപീഥിയാം മഹ-
 ദ്ദർശനമെന്നല്ലയോ ശാസ്ത്രമുൽഘോഷിക്കുന്നു?
 എന്നുമേ, താന്താൻ ചെയ്തും ചാപപുണ്യങ്ങളൊന്നു
 തന്നെയാണല്ലോ തനിക്കുത്തിയും, സുഖാപ്തിയും,
 സാധുസന്ദർശനത്താൽ കന്മഷമകലുന-
 തേതൊരുവഴിക്കാവാ, മീവിധംവിചാരിച്ചാൽ?
 ഭോഷതപമെന്നാകിലും സംശയം തീരുന്നതു
 ഭോഷജ്ഞന്മാരിൽനിന്നാണെങ്കിലേ ഫലമുള്ളൂ;

കപ്പയും കനകവുമൊന്നുപോൽ ധനഞ്ജയ-
നരപ്പെട്ടാൽപ്പരിപൂതസ്തേമായ്ത്തരുണീലേ?"
സരസീരഹേക്ഷണൻ ചിരിച്ചു മുനീന്ദ്രനോ-
ടരുളീടിനാൻ:—"തവ സന്ദേഹം, രസാവഹം;
അത്രുന്നിന്നശ്വകാതം ഭൂതേണ ചെന്നാലുണ്ടാം
ഉത്തരപ്രദേശത്തിലശ്വതഥദ്രുമമേകം;
പച്ചിലകൊണ്ടു മുടിച്ചുറുമേ തഴയ്ക്കുമെ-
ത്യുച്ചമാംശാഖാളിയാലാപഗർഭാലംബമായ്
വൃക്ഷരാജനെക്കാണാം, മക്ഷിശീതളം, രണ്ടു-
പക്ഷമി,ല്ലവനീക്കു വെൺകററക്കുടപോലെ,
ആടലേ,ററിരിക്കുവാനാലയമില്ലാ,തതിൻ-
ചോടയക്കൊരു ചെറുകീടമുണ്ടിഴയുന്നു;
ജീവിതമനേകനാളാവഹിച്ചതിനാലാ-
ജ്ജീവിയിൽപ്പുണ്യാവേശം ലേശവുമില്ലെന്നില്ല;
കാണിയും വൈകാതെ ചെന്നതിനോടുകൂടെ
കാണിച്ചു കൊണ്ടാടി,നിസ്സംശയം ചോദിച്ചാലും;"
"ശരി"യെന്നുരീയാടി,ശ്ലാർക്കിയെ വണങ്ങിയു-
ത്തരദേശത്തെ നോക്കി നടന്നു വിധിസുതൻ;
കിട്ടിയതശിപ്പാനായ് ത്രാണിയ,ററനവധി
പട്ടിണികിടക്കയാൽ പുഷ്പിയും കുറവായി,
സ്വതവേ വാർദ്ധക്യത്താൽ വിവശപ്പെടും മെയ്യിൽ-
പ്പുലികാവലിപാദം പതിഞ്ഞുമുറിഞ്ഞുമേ,
നിണമാടിയും, മന്ദമിഴയും നേരത്തൊന്നും-
യണയ്ക്കും പിപീലികാബാധയും സഹിച്ചുമേ,
ജീവിതായോധനത്തിനായുധമെന്തേ മഹാ-
പാപി മാപ്രകൃതിയാൾ തള്ളിയ പൈതൽപോലെ,
താപമാന്ദ്രണീടും പഴുവെത്തത്ര — ശാന്തം
പാപമുള്ളശിവവേ താപസൻ പാത്ത്ഥാനപ്പോൾ;
അക്ഷണം മുതിപ്പെട്ട കുമ്പി! തൻമിഴിക്കു ഭ-
ർല്ലക്ഷണമെന്നു മുനിപാശവൻ നിരൂപിച്ചാൻ,
കണ്ഠഭാവവും പുണ്ടു മണ്ടിപ്പോയുടനെ വൈ-
കണ്ഠനോടറിയിച്ചാൻ കണ്ടതു മുഴുവനും:—

“ഇന്ദിന്ദിരാഭേ! രമാമന്ദിഭേ! ജനാർദ്ദന!
നിന്നുടെ നിയോഗത്താൽ പ്രാണവേദന കണ്ടെൻ,
സംശയാപഹാരാർത്ഥം പോയതു വിശേഷിച്ചു
സംശയപ്രതിഷ്ഠയ്ക്കു ഹേതുവാക്കുന്നേ വേണ്ടൂ;
ചോദ്യമോ, ചോദിക്കുവാനായില, നിരീക്ഷിക്കെ
നിർദ്വയം മൃത്യു കഷ്ടം! കൃമിയെത്തീണ്ടീടിനാൻ.”
ചിന്തയനരൂപം:—മരണം പ്രകൃതിതൻ-
ധർമ്മമാണതു തടുത്തിടുവാനെളുതാമോ?
ദുഃഖമെന്തിനു? സാധോ! സംശയനിവൃത്തിക്കു
തക്കതാം മാർഗ്ഗം മഹാറാജപദേശിച്ചിടുന്നേൻ:—
ദക്ഷിണാശയിൽ “കന്യാകുബ്ജ” മാമടവിയിൽ,
പക്ഷിവാദ്യോത്തംസമായ് ലക്ഷ്യമാമൊരു പിറകു
കാണിയും വൈകാതെ ചെന്നുതിന്നോടനുകമ്പ
കാണിച്ചുകൊണ്ടാടിയിസ്സംശയം ചോദിച്ചാലും.”

—0—

മഹദ്ദൾശനഫലം

രണ്ടാംഭാഗം.

(കുളകാഞ്ചി)

സലിലനിധിശയനനുടെ സരജമുദ്രാക്ഷിതം
സാദരം കേട്ടു തിരിച്ചു മുഖീശപരൻ,
പെരിയ രഗി പലതുമല പരിചൊടു കടന്നുപോയ്
പേർകൊണ്ടൊരാവനശ്രീകണ്ടു പുണ്യവാൻ;
വികചതരവിവിധനമ സുരഭില സുമാഖലി-
വ്യാജേന വല്ലികൾ പുഞ്ചിരിതുകിയും,
തരുത്തികൾ തലമെരുതു പരനഗമനസ്സലാൽ
താഴ്ത്തി, പ്രഗത്ഭകൃത്തിൽ വണങ്ങിയും,
കതുകമൊടു ചെരുകിളികൾ കളകളകളാവാം
കെഞ്ചുന്ന രീതിയിൽ സ്വാഗതം പാടിയും.
ഭൂമിണജനെ വിവിരമിതിഗന്ധനശുഭേക്ഷിതാർ
ദോഷേതരം ഭജിച്ചാദരിച്ചിടിനാർ;
കരടി, പുലി, കടുവ, കരി, കിടിപടലി, കൂററാറാ

കണ്ഠീരവങ്ങളും, ഘണ്ടമൃഗങ്ങളും,
 കണകളുടെ കുറിയിലൊരു കുറവുകുലരാതെ കൈ-
 കോതു കൂത്താടുന്ന കാട്ടാളജാതിയും,
 ഭൂമനിരകളുടേസമുച്ചയരമുരുനാദവും,
 ദൈവമേ! പാത്താൽ, ഭയനകം! കാനനം;
 അതിനിടയിലകമഴിയുമമിതകരുകാവഹ-
 മാകുന്ന കൂജനം കേട്ടാറുഷീശപരൻ;
 പ്രകൃതിയുടെ മൃഗലയുമധുരമുരളീരവം
 പാടുന്നു, നല്ലൊരു കോകിലം, പഞ്ചമം,
 ശ്രുതിമിഴികളുതിന്നയവസരികുറിയെച്ചുമേ
 ശീല്രംഭനെന്നു തിരഞ്ഞു യതിവരൻ,
 ഒട്ടവിലൊരു വിടവിയുടെ മുകളിലതിരുന്നുകൊ-
 ണ്ണൊച്ചപ്പെടുന്നതു കാണുമാറായിതെ;
 സൂര്യനിധി, മുനിമണിയെ വീക്ഷിച്ചുവാറുമോ!
 സാധുവാം പത്രി വെടിഞ്ഞിതു ജീവനോ!!
 “ദുരിതമിതു! ദുരിതഫല! മിരുകുറിയുമീവിധം
 ദൈവം ചതിച്ചുമാം—എന്തൊരത്യാളനേ!”
 ഇതിമനസിവിധിതനയനോക്തയാൽ പിന്നെയും-
 മിന്ദിരാണാമനൈക്കുണ്ടുണർത്തിടീനാർ:—
 “പുരമഥനമുവവിനതചരണ! കരുണാംബുധേ!
 പൂണ്ണത്രയീതനോ! പാഹിമാം, പാഹിമാം;
 കലുഷഹരചരിത! തവ നെടിയമറിമായതൻ-
 കൺകെട്ടവിദ്യാവിലാസം കുറയ്ക്കേണ;
 നിരതമടിപണിയുമൊരുദാസനൈക്കുവലം
 നട്ടംതിരിക്കുന്നതെന്തിന? നീ, വിഭോ!
 ഫണിശയന! മമ നയനസരണിയിലിളംകയിൽ
 പെട്ടനേരം മൂതിപ്പെട്ടുപോയ്! ശ്രീപതേ!
 ഇനിയുമൊരുമരണമിവനീവിധം കാണുകിൽ
 ഇന്നോളമാർജ്ജിച്ചു പുണ്യമാറീടുമേ!”
 വിശദമൊഴി, മുരശമനനശിഥിലകൃപാനപിതം
 വീണാധരനാം മുനിയോടു ചൊല്ലിനാൻ:—
 “മതി,മനസി കടനമയി! പുനിയൊരുദശിക്കു നാം
 മംഗളാത്മാവേ! പരിശ്രമിച്ചീടേണം;
 ഉരവെരുകമവരരിയകാശ്വങ്ങളിൽജ്ജ്വലം

ഉണ്ടാകുവാളും പ്രയത്നിച്ചിടും, ദ്രവം;
സുരപുരിയുടെതിർചൊരുമുചിരമുഖംപരം,
സിന്ധുരാജ്യം പ്രവേശിക്കുക സാധ്യം,
നൃപതിയുടെ ഭയിത, ബഹുസൂത്രപരിപാകമായ്
നിർഭാഗിനി, ഗർഭിണിയാണെന്നോ,
പെരുമലസമയമവളനുലഭവിച്ചുണ്ടിടും
പുതിയകളേക്കാൾത്തളിമയ്ക്കു കിടാവിനെ;
തൊടരുതവനിള, യതിനുമുമ്പേ ഭവാൻ ചെന്നു
തങ്കത്തളികയിലാക്കിക്കിടത്തണം;

അശുഭഹരമവനരുളുമുത്തരം കേട്ടാലും
ആശ്ചര്യമങ്ങേററമുണ്ടാം, മഹാമതേ!"
അഖിലജഗദധിപനുടെ വചനസുധ നാദര-
മാസപടിച്ചങ്ങു ഗമിച്ചു തപോധനൻ;
കളനടനമുടയമലർമഹിയുടെ പൊന്മയ-
ക്കാൽച്ചിലമ്പൊച്ചതന്ത്രാന്താ നൃവിപ്പതായ്,
വിമലവിധുചിധുരതയൊഴൊഴിയുമഴകാന്നിടും
വെൺപുകൾപ്പൂമ്പട്ടമെല്ലാം വിരിച്ചതായ്,
നഖമൊടവരവരുടെ കർമ്മങ്ങൾ ഭീക്ഷിച്ചു
നാലുജാതിക്കുമിളക്കം വരാത്തതായ്,
പ്രജകളുടെ പരമസുഖപദവി പരിപൂർത്തിയായ്
പാരിച്ചസിന്ധുഭൂമേശത്തിലെത്തിയും,
യതികൾ കലമകടമണി, മനുജപതി ദർശനം
യാചിച്ചു പുകിനാൻ രാജധാനിക്കകം.

വിപുലമതിനൃപതിവരനാഭിച്ഛേദനവും
വന്ദിച്ചു, വീരസിംഹാസനം നൽകിനാൻ.
വിനയമൊടു കഴൽ പണിയുമവനൊടു പതക്കവേ
വന്ന കാര്യം മുനി ചിന്തരിച്ചീടിനാൻ;
അനുമതിയുമതിനരുളി, മാനവേന്ദ്രൻ മുനി.
ക്കാവശ്യമുള്ളതെല്ലാമൊതക്കിനാൻ.
പിക്വമുരമൊഴികളുണിമാലനാം രാജ്ഞിക്കു
പത്തുവാസങ്ങളുമൊത്തു തികഞ്ഞിതു;
സുദതിയവളരിമയെഴുമൊരുസുതനെ നല്ലൊരാ-
സ്വപണ്ണത്തളികയിൽപ്പെറ്റു യഥോചിതം;

കൊതിമുഴുകി, നിയമിയതു സരഭസമെടുത്തു; തൻ-
 കാമാനുകൂലമിരുത്തി നിഗ്രഹമായ്;
 നരജനനമഹിമയിഹ മുഴുവനമറിഞ്ഞതായ്
 നിഷ്കളങ്കസ്തിതം തുകം കിടാവിനെ
 പ്രണയമൊടു പലവരുപുണൻകൊണ്ടൊമയാ-
 പേതമീവണ്ണം വചിച്ചു വശീശപരൻ:—
 “കലിതമലകൊടുവിഷയബാധയേൽക്കാത്ത വെൺ-
 കണ്ണാടിപോലുള്ള കക്കാവെഴും ശിശോ!
 ഉലകകളെ മുഴുവനൊരു നിലയിലവലോകിക്ക-
 മുൽകൃഷ്ണയോഗിയോടൊക്കും കമാരക!
 സരസിരഹനിലയനുടെ സരളകരകേശശലം
 സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്ന സൗഭാഗ്യവാരിയേ!
 ഭവതു തവ ഭവുകരേ! മുവീവലാരിതൻ-
 ഭാഗ്യമേകയ്യു പൊൻവാതിലേ! പൈതലേ!
 സദയമയി! പറക മമ സാവകാശം മഹത്-
 സന്ദർശനത്താലുള്ളവായിടം ഫലം.”
 ബഹുമതിയൊടിച്ചനളിനകരയുഗളികൂപ്പിയും
 ബലപ്രമോദമുരച്ചു കിശോരകൻ:—
 “ജനിമരണഭേരഹിത! ജയ ജയ മഹാമുനേ!
 ജനം കൃതാർത്ഥമായ് തീർന്നുമേ നിണ്ണയം.
 കൃതസൂകൃത! പരമപരതജനശിഖാമണേ!
 കാരുണ്യശാലിൻ! പ്രസീദ, പ്രസീദ,മേ!
 തവവദനകമലമഹമൊരുതവണ ദർശിച്ചു
 തൽക്ഷണം തുല്യകീടാകൃതി തള്ളിനേൻ;
 ഒരുപടവുകയറി, യഥ പികജനനമാന്നാൾ
 ഓക്കാതെ വീണ്ടും തവാനനം കാൺകയാൽ
 പതഗതനു പരിമിതൊടു കൈവെടിഞ്ഞിനിതാ
 പാത്ഥിവേന്ദ്രാത്മജനായിപ്പിറന്നുഞാൻ;
 സുതൃണഗണസദന! ഭവദീക്ഷണമിപ്പൊഴും
 സാധിക്കയാലറു സംസാരബന്ധനം,
 ദ്രഹിണസുത! മമചരിതമൊന്നു പോരുംമഹ-
 ദ്ദുർഗത്തിൻഫലമോമ്മവെച്ചീടുവാൻ.”

ധൃതജലദഗന്ധവി തുമിന്നൽ പോലെയും,
 ധൃതത്തിൽനിന്നു ധനഞ്ജയൻ പോലെയും,
 ലുമണീരുചി തിരളമൊരു തേജസ്സു ബാലന്റെ
 ദേഹത്തിൽ നിന്നുടൻ മേല്ലോട്ടു ചൊങ്ങിനാൻ
 “ഭജഗവരശയന! ചര! വരദ! നിഗമാകൃതേ!
 ഭാഗ്വതീജാനേ! ജഗല്പതേ! പാഹിമാം;
 ഭവസചിലനിധി നടുവിച്ചുഴലുമിവനെ ക്ഷണം
 ഭക്ത വിതാമനേ! കാത്തുകൊള്ളണമേ;
 മുറയൊടിഹ തിരുചരണമോർന്നതിന്നു നിൻ-
 മായയാലിങ്ങുള്ള മേഘമാറോണമേ!”
 സ്തുതിമൊഴികളില പലതുമരുളിയതിഭക്തനായ്
 സംശയം തീർന്നു മറഞ്ഞു മുനീശ്വരൻ.

— (൦) —

ശ്രീരാമനീതി

അഥവാ,

ഒരു ശാപമോക്ഷം.

ജനപാലപദം ലാലൂകരിച്ചു,
 ജനകാഭീപ്തിതമാഭരിക്കയാലെ,
 അനവദ്യയശസ്സിരട്ടിയാക്കി
 ദിനനാഥനായമെഴുതി, രാമചന്ദ്രൻ.

൧

ഖരരാവണമുഖ്യഹിംസ ചെയ്തു;
 ധരണീനന്ദിനിയാളെ വീണ്ടെടുത്തു;
 വരദൃത്യരൊടൊത്തയോദ്ധ്യനികൽ-
 പ്പരമാത്മാവെഴുനെങ്കി പൂണ്ണമോദം.

൨

സ്ഫുരദുത്തമസൽഗുണശാലവാസൻ,
 ഭരതൻ, പൂർവ്വജപാദകായുഗത്തെ
 തരസാ രഘുപുംഗവന്റെ ചൊൽപ്പു-
 ബ്ധരണത്തിൽത്തൊഴുതാനമിച്ചു വെച്ചു.

൩

പല ദിവ്യജനം പുകഴ്ത്തിടുന്നോ-
രലാലുശ്രീമയമാം മഹാസദസ്സിൽ,
ബലശാലിനാലാലചീരമറി-
ത്തലയിൽച്ചാരുകിഴീടവും ധരിച്ചു.

൪

കലധർമ്മശിക്ഷ നീതിനിഷ്ഠാം-
നിലയിൽത്താനിട്ട കാതുരപാന വൃത്തം,
ഉലകാഴിയിലാണ്ട മുങ്ങിയാലും,
വിലാസവിട്ട നിലയ്ക്കു ലാലസിക്കും.

൭

ശ്രുതിബോധവിശുദ്ധി, തത്ത്വവിന്യാ-
സതി, സത്യപ്രതിപത്തി, ധർമ്മികത്വം,
ഇനി സൽഗുണമാണ് കോസലത്തെ
ക്ഷിതിവാദനാർന്നിരുന്നെന്ന് ഹിച്ഛ.

൩

അരിയോരനകവദീനരോട്-
ണ്ടെരിശബ്ദശ്രവണത്തിലില്ലതേരും;
പെരികെപ്പകളാണ്ട പാരിടത്തിൽ-
പ്പരിചിൽ ക്ഷത്രിയധർമ്മമുല്ലസിച്ച്.

൭

കളവില്ല, കളപ്പമില്ല, നാട്ടാ-
ക്കളവും തുക്കവുമെങ്ങൊപ്പമായി;
കളനീങ്ങിയ നെൽക്കൃഷിക്ക് തുല്യം
വിളയാടുന്നിതു വൈശ്വവൃത്തിയെങ്ങും.

൮

മറവറ മഹാസഭാഭവരം
മറയോരെപ്പരിചയ്ക്കുവെഴുന്നിതും,
മുറപോലെ മനസ്സുവാപ്തമാമ-
മുറ പാലിച്ചു സുഖിച്ചു ശുഭവർഗ്ഗം.

൯

അതിവർഷമകാലവർഷമെന്നീ-
ഗതിയാണിങ്ങ കൃഷിപലക്കുന്നതും;
പതിവായ് പൊഴിയുന്ന കാലവർഷ-
സ്ഥിതിയാൽക്കർഷകരും കൃതാന്തരായി.

൧൦

അനഘാഭേകലനാലൻ പുത്തൻ-
കനകപ്പുത്രകിൽ പൂണ്ടിടുന്നപോലെ,
ഘനമുള്ള പഴുത്ത നെൽക്കുതിർക്കോ-
പ്പനവല്ലപ്രകൃതിക്കു ചന്തമേററി. ൧൧

കളസുന്ദര,മിഥിരാപദപ്പൊൻ-
തളകൾക്കുള്ള ശുഭപ്രണാദഘോഷം
വളരുന്ന പരം, ധനാധിപന്മാർ-
ക്കളമാടൽപ്പെടുമാറു വീടുതോറും. ൧൨

കുരളാം കവിയെപ്പിടിച്ചുകുടി-
പ്പരമാത്മം തിരയും തപോധനന്മാർ
ചിരബാധിതശതശല്യമില്ലാ-
തരപലംഭം നിയമം നടത്തിടുന്നു. ൧൩

വലമേഘിതാവാഴിഞ്ഞു, സന്ധു-
ഷ്ടലപണ്യാക്കുണ്ടിച്ച സുന്ധിരാഭം;
വലജിന്നനഗരപ്രശസ്തിയെ ക്ഷാ-
വലയക്ഷേമസമൃദ്ധി താഴ്ത്തിവെച്ചു. ൧൪

തിരുനന്ദിനിയെത്തനിക്കു വേർപ്പാൻ
തിരുമുൽക്കാഴ്ചകൊടുത്ത നന്ദികൊണ്ടോ,
കരുണാകരനാർവിയെ സ്വഭാഗ്യ-
ക്കുരളാം ജാനകിയെക്കണ്ടുകുപോറി? ൧൫

ശുഭവൃത്തികളാമമാത്മവംശ-
ഷഭ,രനീതികലാധരന്ധരന്മാർ,
സഭയിൽപ്പിരിയാതെ സൂര്യകോടി-
പ്രഭനാം രാഘവനെസ്സമാശ്രയിച്ചു. ൧൬

പ്രിയയൊത്തു പുരത്തിലും, തനിക്കുൾ-
പ്രിയമാണഗ്രജനൊത്തരണ്യവാസം,
സ്വയമേവമുദാഹരിച്ചു തേജോ-
മയനാം തമ്പി സദസ്സിലുണ്ടജസ്രം. ൧൭

അതിവിക്രമവായ്ക്കൊണ്ടു ലങ്കാ-
പതി പുല്ലെന്തുകണക്കുപെട്ടു വീരൻ,
ക്ഷിതികമ്പുകയെത്തുണച്ചു ധന്യൻ,
മതിമാൻ മാരുതി കൈവണങ്ങിനിൽപ്പൂ. ൧൮

മഹിമുദിന മഞ്ജുമാലപോലേ,
മഹിതശ്രീവിളയു പയോധിപോലെ,
വിഹിതശൂതനായ് വിളങ്ങി, സീതാ-
സഹിതൻ, സജ്ജനബന്ധു, സാവ്ദൈമൻ. ൧൯

പുരിയിൽച്ചിരമാവസിച്ഛൊരിക്കൽ-
പ്പരിചാരനപിതമുന്നതപ്രതാപൻ,
പരിപാവനപുഷ്പകുത്തിലേറി-
പ്പരിതോഷത്തെട്ട യാത്രയൊന്നു ചെയ്താൻ. ൨൦

നരവാഹനഭത്തമായ വിശേഷ-
ത്തരമാമംബരയാനമംബരത്തിൽ
തരണിമൃതിപൂണ്ടുയന്നു വേഗം;
ശരമൊന്നാഞ്ഞുവലിച്ചുയച്ചുപോലെ. ൨൧

സുരചാരണരാദരിച്ചു പാടും
പരമാനന്ദമയപ്രസന്നഗീതം
പരപൂരുഷ യാത്രയെപ്പരക്കെ-
സ്തരസം സർവ്വഗത്തിലും പരത്തി. ൨൨.

ഭിതിജാധിപരാക്രമിച്ചു പററി-
പ്പതിയും പാടുകുസ്തമിച്ചു കണ്ടും,
ക്ഷതിലേശമിയന്നിടാത്ത ധമോ-
ന്നതി പാത്തും, കൃതകൃത്യനായി നാഥൻ. ൨൩

വഴിപോലെ വിമാനമൊട്ടു കാതം-
വഴിനില്ക്കാതെ കുതിച്ചുപോയ ശേഷം;
ഒഴിയാതെ പടന്നു കണ്ണുനീർപ്പാൻ-
കഴിയാതുള്ളൊരു കാണുന്നതിലെത്തി. ൨൪

“ഗമനം മതി; യീവനത്തിലംഗ-
ശ്രമമാറാനിനി നോക്ക വിശ്രമിക്കാം;”
കമലേഷണനേവമോത്തിരിക്കെ-
ക്ഷമയിൽപ്പുഷ്പകമങ്ങിറങ്ങി മന്ദം. ൨൫

പലഭീമതരക്കുളൊത്തുയന്നും,
ഖല സതപങ്ങര പുളച്ചുരുത്തടിച്ചും,
വിലസുന്ന മഹാ വനത്തിലുൾപ്പെ-
ട്ടലാലുശ്രീയവർ സഞ്ചരിച്ചു കണ്ടു. ൨൬

അരിയ്ക്കിളമാനൊടൊപ്പമാറി-
ന്നരികിൽ കേസരി കേളിമാടിടുന്നു;
പെരിയോരുടെ മുന്നിലെകുമത്സ്യം
പരിപാലിക്കണമെന്നു ലോകതത്വം. ൨൭

കളകോമളമേ മകപ്രകാശ-
ക്കളമാമത്തിരുമേനി കാണുകയാലെ,
ഉളവായ നവണ്ണ സൗരഹൃദത്താൽ
കളകണ്ഠാവലി റുത്തമാടിടുന്നു. ൨൮

നിപരിച്ച നവ പ്രസൂനമാലാ-
കപടംകൊണ്ടു ചുവന്ന ചേലചുരറി,
സുപരിഷ്കൃത സൽഫലങ്ങുളാരാ
ലുപയോഗാത്മമിയ്ക്കു കാഴ്ചവെച്ചു; ൨൯

ഘനശാഖികളേററുഞ്ഞുപൊങ്ങും
നിനദത്താൽജ്ജ്വലമേഗളം കഥിച്ചും,
വനദേവി, വിധിക്കു തക്കവണ്ണം
വനമാലിഷപചാരമാലിച്ചു. (യുഗകം) ൩൦

പുരകൈതുകപൂർവ്വമേവമെല്ലാ-
വരുമാനിച്ചു രസിച്ചു ലാത്തിടുമ്പോൾ,
പുരുഷോത്തമനെ സ്തുതിച്ചു പെട്ട-
ന്നൊരുക്രൂരൻ കഴു കാൽത്തളിക്കുവീണാൻ. ൩൧

ചിറകിട്ടു നിലത്തടിച്ചു, മാന-
ക്കുറവോതി, ചുട്ടുകണ്ണൻ പൊഴിച്ചും,
നിയന്ന വിഷാദമാ, ഞ്ഞുണ്ടും,
മറയിട്ടു, നവ, നാത്തനിപ്രകാരം:—

൩൨

“ഭരതാഗ്രജ! ഭാഗ്വതീശ! വിശ്വപ-
ഭര! താപിഞ്ചമകളേബര! പ്രസീദ;
ശരണാഗതവത്സല! പ്രഭോ! ഇ-
ച്ചരണപ്പൊമ്പൊടി മാത്രമാശ്രയം മെ.

൩൩

അകളങ്കിതസത്യരക്ഷചെയാ-
നകതാരിൽത്തടയും തടസ്സമെല്ലാം
അകലക്കളയുന്ന നീതിമാനാം
സകലവ്യാപി ഭവാൻ ജയിക്കുമേന്മേൽ!

൩൪

ഹണിമെത്തയിലാൻ മൂന്നലോക-
പ്പണിചെയ്യും പരമിൽപ്രകാശനാം നീ
ഗുണികൾക്കു തുണയ്ക്കുതാൻ മനുഷ്യാ-
ഗുണിയായുവർയിൽപ്പിറന്നതല്ലൊ.

൩൫

ഹത ഭഗ്ന! പാടുപെട്ട കാലോ-
ചിതമാം പാപ്പിടമൊന്നു ഞാൻ ചമച്ചേൻ;
പതഗാധിപനാമുലകനേകൻ
ബത! നിർല്ലജ, മതാകൃമിച്ചിരിപ്പു.

൩൬

പറവയ്ക്കു പരപ്പിലെകമത്വം
കറയും, ഖാളുബലം പ്രമാണ, മിത്വം
മാ നിൻ രിഭുചെൺപുകുപ്പത്തിൽ-
ക്കരയല്ലേ? കലി, വാഴ്ത്തേററവെന്നോ?

൩൭

മമ വീടവനുള്ളതെ, നല്ലകാ-
ധമനോതുന്നു തരിമ്പു നാണമെന്തെ;
സമരത്തിനു ശേഷിയില്ല, സത്യ-
ക്രമമങ്ങു തിരിച്ചുതന്നിടേണം.”

൩൮

കഴുവിൻപിറകെപ്പറന്നുചെന്ന-
 പൊഴുതാമപദാംബുജങ്ങൾ രണ്ടും
 തൊഴുതുൽക്കടകേതിയിങ്കലുള്ളും
 മുഴുകി, കൂട്ടമനുഭവമൊന്നുണർത്തി:—

നൂൻ

“വിജയിഭവ രാമഭദ്ര! ദുഷ്ട-
 പ്രജവിച്ഛേദക! വേദവേദ്യമുത്തേ!
 രജനീക്കമൊരിക്കലായ രൂപം
 ഭജനം ചെയ്തതുതന്നെ ജന്മലാഭം.

൪൦

ഗതപാതക! പത്മനാഭ! കുക്ഷി-
 സ്ഥിതലോക! പ്രണതാവനോൽസുകാണൻ!
 ചിതമായ്ത്തിരുന്നാമമുച്ചരിപ്പാൻ
 മൃതനായാലുമെനിക്കു തോന്നിടേണം.

൪൧

പഴിവാക്കു പറ്റത്തു ചർഗവ്-
 ക്കഴിയിൽച്ചാടി മനം മറന്നിടന്മാരും,
 ഒഴിയാതെ തുറന്നുവെച്ചിടും നിൻ-
 മിഴിമുടാൻ മുതിരുന്ന മൂഢലോകം!

൪൨

കുടിലൻ കഴുകൻ തന്നിച്ചു കള്ളം
 മടികൈവിട്ടു തൊഴിച്ചു, തന്മൂലാനേ!
 അടിയൻ സകടംബമൊട്ടു പണ്ടേ
 കുടിപാക്കുന്നിടമാണു, താൽത്തബന്ധോ!”

൪൩

അരുൾചെയ്തു രഘുത്തമൻ:—“നിനച്ചാ-
 ലിരുപേക്ഷം ബഹുവാശിയുണ്ടിതിങ്കൽ;
 ഒരുസംശയമുണ്ടതിന്നു വേഗം
 തരുമാറാകണമുത്തരം ഭവാന്മാർ.

൪൪

വ്യവഹാരമിയന്ന കൂട്ട നിമ്നി-
 ച്ചവസാനിപ്പെച്ചാരു കാലമോർമ്മയുണ്ടോ?
 ജവമുത്തരമുച്ചരിച്ചു ഗുലാം-
 പ്രവരൻ:—“ഞാൻ പറയാ, മറിഞ്ഞുപോലെ.

൪൫

നരരൂഴിയിലുത്ഭവിച്ച നാൾ തൊ-
ട്ടരച! പ്രസ്തുത നീഡമെന്നയിനം;
പരനില്ലവകാശലേശമേവം
പരമാത്മം; പ്രതി ക്രമനം പറഞ്ഞു:—

൪൬

“പലപാദചസന്യജാലമെന്നാ-
ണലകിൽപ്പൊങ്ങിയ, തന്നതൊട്ടുതന്നെ,
നലമോടതുമന്നികേതനന്താൻ;
ഫലവത്താകുകയില്ല ചോരവാക്യം—”

൪൭

രമണീയമുദന്തിതാനനൻ, ഭൂ-
രമണൻ, സിന്ധുഗഭീര, നീ വിധത്തിൽ
ക്രമമോടവർ ചെയ്ത വാദമൊക്കെ-
ക്കുമയിൽ കേട്ടു വിധിച്ചു, സത്യസന്ധൻ:—

൪൮

“വെറുതേ വലത്തേണ്ട ഗുരുരമേ! കേൾ
ചെറുതും വാസ്തവമില്ല നിന്റെ വാക്കിൽ;
നരുതേൻമൊഴി കൈതവസ്വഭാവം
പെറുമെന്നുള്ളതു നീ വെളിപ്പെടുത്തി.

൪൯

ധരണീരഹജാലസംഭവാന-
ന്തരമേ പരമമർദ്ദം നീഡമുള്ളൂ;
ഭരഹംകൃതിമൂലമന്യഗേഹം
ഹരണംചെയ്തിടുവാനതീവദണ്ഡൻ.”

൫൦

പരാധികരമായിട്ടും തൊഴിലെടുത്ത പക്ഷിഗൃഹം-
ക്കരാളകരവാളെടുത്തുചെറുത്തു വീഴ്ത്തീടുവാൻ;
വിരാഢപ്പുരുഷനോങ്ങിടുന്നളവിലാശ്ശു കേട്ടീടിനാൻ
നിരാമയവിയദപച, സ്തബ്ധവില വിസ്തയാനന്ദഭം:—

൫൧

“അരുതരുതു, മഹാത്മൻ! ഭണ്ഡനം ദീനനായു-
ള്ളൊരു കഴുകനിവൻ പണ്ടെത്രയോ സത്യവൃത്തൻ;
നിരുപമഗുണവാനായ് ബ്രഹ്മദത്താച്യനായു-
ള്ളൊരു ഗുപതി പിറന്നാൻ, പണ്ടു, പാരം പ്രശസ്തൻ. ൫൨

അന്നാളൽക്കൂപ്പ്നെയുളളൊരു മുനി, നൃപതി-
 ശ്രേഷ്ഠനെക്കാണ്ണവാനായ് -
 ചെന്നാൻ; നന്ദിച്ചു ധാത്രിപതി യതിവരനെ-
 പൂജിച്ചെയും ദശായാം,
 തന്നാത്ത്വത്തിലുണ്ടായ് ചെറുപിഴ; കുപിത-
 സ്വപാതനായ് താപസേന്ദ്രൻ
 ചൊന്നാനത്യഗ്ര ശാപപ്രചമന; മതിനാൽ
 ശുദ്ധനീ ഗൃദ്ധ്വമായാൻ.

ഒമ്പ

കാകൽസ്ഥി ശ്രീപതേ! നിൻപരയുഗമവലോ-
 കിച്ചു മുജ്ജന്മമേല്പാ-
 നാകന്ത വൻതപം ചെയ്തിവനിവിടെ വസി-
 ക്കുന്ന, താനന്ദമുതേ!
 വൈകുണ്ഠാസക്ത മിത്തത്തൊടു ചിരമമനീ-
 പാലനം ചെയ്തു വാഴാ-
 നാകാമട്ടിൽ കൊടുത്തിടണമിവൻ കൃപാ-
 ലോകനം ലോകബന്ധം!"

ഒര

ശ്രീരാമഭദ്ര, നശരീരിവചസ്സിനാലു, ര-
 ത്താരാദിയക്കഴകനെത്തഴുകി പ്രമോദാൽ;
 പാരാതെ സുന്ദരവോ മിതവേഷമാൻ,
 നാരായണസ്തരണയാൻ തിരിച്ചു ധന്യൻ.

ഒര

സ്ഫാറാതുളതാകലിതവൃത്തമിതൊക്കെയും ക-
 ണ്ഠാരാൽ സ്തുതിച്ചു മരുവീടിന കൗശികനും,
 നേരായണഗ്രഹമണച്ച രഘുഭചമൻ; ഭൂ-
 ഭാരാചമൻ സചരിവാരമയോദ്ധ്യ പുകാൻ.

ഒമ്പ

ഫൽഗുനശമം.

ഭീമപ്പടക്കളരിയിൽക്കരവീരരെത്തൻ-
കാമപ്പടിക്കു വിജയിച്ചു കൃതാത്മനായും,
ശ്രീമന്തുപാലപദമണ്ണുന കൈവരുത്തി-
ക്ഷേമത്തിലങ്ങിനെ രസിച്ചു വസിച്ചു പാതമൻ.   ൧

ചമ്മട്ടി വീശിയൊരു തുകര, മത്സവത്താം-
കമ്പ്രകാശ്യ മുറ വാഴ്ത്തിയ വാഗ്വിലാസം
ഇമ്മട്ടശേഷ, മതിരറ്റ യശപ്പരപ്പിൽ
കൺമഞ്ഞളിച്ചതുനിമിത്ത, മവൻ മറന്ന!   ൨

ഭജാൻ ബുദ്ധിയു, മയോഗതിയും നിനച്ചാ-
ലുജാപ്പരസ് പരവിദൂരമെരമ്പുപാലാം;
കൊള്ളാതൊരമ്മദമകററിടുവാൻ, കുറിക്കു-
കൊള്ളാനെടുത്തു പലവിദ്യകളും മുകുന്ദൻ.   ൩

ആരും ധനഞ്ജയനു ഭർമ്മമപ്പെപ്പാളപ്പോരും;
ഏറും മനസ്സിലതുവിട്ടൊഴിയാതെ വീണ്ടും;
മാറുന്നു ഭാസ്കരനടിക്കുകി, ലെങ്കിലും ക-
യ്യേറുന്നു രാത്രിയിലിരുപ്പടയെന്നപോലെ.   ൪

ശ്രീമാധവൻ വിജയനോടൊരുമിച്ചൊരിക്കൽ
രാമായണംകഥ കുതുഹലമാനനോക്കി;
ഭ്രമാനിനീരമണനാം രഘുപുംഗവന്റെ-
സീമാവിഹീന മഹിമാനമറിഞ്ഞു വാഴ്ത്തി.   ൫

വില്ലമ്പ, വാറു, പ്പരിച, മുഷ്ടി, യിവറകൊണ്ടു
കില്ലറ ഭീമരണമാടിയ കൈണപന്മാർ,
മല്ലക്കു കാണത്തി, നടർച്ചുവടിൻമീടുക
തെല്ലല്ല കാട്ടിയതു; നോക്കുക യുദ്ധകാണഡം.   ൬

വാട്ടംവരാതെ ശിരീയന്നിടുമിന്ദ്രജിത്താ-
 ശ്രുട്ടത്തി, ലേതുനിലയോക്കിലു, മഗ്രഗണ്യൻ;
 കോട്ടയ്ക്കുകത്തരികളെത്തുകിലും, കരറക്ക
 കോട്ടം പിതാവിനു കെടുത്തതു താനൊരുത്തൻ. ൭

അണ്ണനു തക്കതുണ, നിഷ്കളുബ്ധിമാൻ, ദോ-
 രദണ്ഡപ്രതാപനിധി, നിസ്തലധീരചിത്തൻ,
 ദണ്ഡംചൊടൊതെ, മുറയേറു നടത്തിയോ, നീ-
 വണ്ണാവിളങ്ങുവതു ലക്ഷ്മണ, നെന്തെ സിദ്ധം. ൮

ധീ, മിത്രസേവ, ഗുരുപൂജന, മാഭിജാത്യ-
 മീ, മിക്ക സംഗതികളും നിരപിപ്ലതായാൽ,
 ഭൂമിക്കുമേലധികവിശ്രുത, നിന്ദജിത്തോ,
 സൗമിത്രിയോ? പറയുവാൻ പണി തീർച്ചയാക്കും. ൯

ആയോധനത്തിന്നു തക്കംപടി വില്ലെടുക്ക-
 മാ, യോധവീരരുടെ മുന്നണി മേഘനാദൻ
 ന്ത്രായോചിതം വിലസിടുന്നു, വിശങ്ക, മെന്ന
 ധീയോലുമജ്ജനനു കൃഷ്ണനാദമരിച്ചു. ൧൦

വില്ലാളി വീരരുടെ പൊന്മുടിയിൽത്തിളങ്ങും
 കല്ലായ് രഘുഭദ്രനെ യൊന്നു കണക്കുകൂട്ടാം;
 അല്ലാതെ, ലക്ഷ്മണനു പുജ്യതയില്ലയെന്നു
 വല്ലാത്ത മൂഢത കിരീടി ധരിച്ചുവെച്ചു. ൧൧

“ആണായ ഞാൻ രഘുവരാനുജനേങ്കി, ലന്ന
 കാണായിരുന്ന, ഖേത, രാവണിതൻപ്രതാപം!
 ബാണാവലിക്കരഞ്ഞൊടിക്കലേകേഴുമൊറ്റ-
 ശൂണാക്കിയേൻ! പറപറന്നിടുമഭ്രൂനാദൻ! ൧൨

ദൈവംതുണപ്പതിനിരന്നു, മുറയ്ക്കിളക്കി-
 പ്ലാവം! കളഞ്ഞു പഴുതെപ്പതിനാലുവഷം!
 ഏവനു തോന്നുമിതു? തുല്യ! മൊരേ ശരത്താൽ
 കൈവന്നിടും വിമതശീഷ്മെനിക്കു ന്തന്നു. ൧൩

പ്രാതഃപ്രാതഃ സുതരീ രാമൻ തമ്പിയെന്ന-
ല്ലാതില്ലവന്നു വലുതായൊരു വീര്യമൊന്നും;
ജ്യോതിസ്സെഴും രവികരം നവദർപ്പണത്തിൽ
ജ്യോതിക്കി, ലെത്തു മുക്കരത്തിനു ഭീഷ്മ വേറെ?”

൧൪

കൊണ്ടാടിട്ടും നിജ മഹത്വമജസ്രമോത്തു
കൊണ്ടാ, വിശിഷ്ടചരിതം നിശമിച്ചശേഷം,
ഉണ്ടായി ഫൽഗുനനീതിദശ ബുദ്ധിമോശം;
പ,ണ്ടാനയെക്കരുതുകണ്ടു കുറിച്ചുപോലെ.

൧൫

സൈന്യത്തിലപ്രിയസുഹൃത്തൊടു ചേർന്നു വൈക-
ന്നേരം നടന്നു മുരവൈരി കുറച്ചുദൂരം;
സൈന്യസാമ്രാജ്യശിരാനിലപോതമേറു
സാരസ്വതവാതകളുറച്ചു തിരിച്ചു മന്ദം.

൧൬

ചെട്ടന്നു മുന്നിലൊരു മക്കടബാലനെത്തു-
പെട്ട, സ്തംഭങ്ങളുടെ പോക്കു തടഞ്ഞുനിർത്തി;
തപിട്ടമ്മിടും പ്രകൃതി പാക്കി, ചൊഴിഞ്ഞുമാറും
മട്ടല്ല കാണമതു; കിശോരനു കൃസലുണ്ടോ?

൧൭

“മാറിക്കിടക്ക, ജള! ടുണ്ഡ! ജീവിതത്തിൽ
കൂറിലയോ ചെറുതു?” മെന്നരചെയ്തു പാതംഗൻ;
കേറിക്കിടന്നു, പുരുഷപുരസ്സം മുഖത്തു
പേറി, ചിലച്ചു പലതും ചെറു മക്കടത്താൻ.

൧൮

“എന്നേ വിചിത്ര! മൊരു വാനര, നാസ്ഥയില്ലാ-
തെന്തെന്നെക്കു ഹാസ്യാമയജീവമവസ്ഥകൊള്ളാം!
ഇന്നേവരയ്ക്കു; മിതുകേട്ടറിവില്ല; തെല്ല-
മെന്നെക്കുറിച്ചിവന്നുകേൾവിയുമില്ലമെന്നോ?”

൧൯

താനോന്നിയാകുമിവനെത്തു തനിച്ചു നട-
ന്നോത്തോ, കരൾക്കടയ ഭുസ്തരദർപ്പവായ്പോ?
ശാന്തോക്തിയാലിടന്ന ബുദ്ധി വരാത്തപക്ഷം
ഞാൻ തോന്നിട്ടും വിധമിതിന്നു ചികിത്സചെയ്യാം.”

൨൦

സ്ഫീതപ്രകോപഹൃതവാഹനരേന്തി കത്തി-
ച്ചേതസ്സിലാളുവതൊക്കിയു,മിത്ഥമോത്തും;
ചൈതന്യഗർഭിതവചസ്സുക,ഊപവംഗ-
പോതത്തൊടിക്കിനെ വചിച്ചിതു വിശപവീരൻ:— ൨൧

“നാട്ടിൽപ്രഭുക്കളുടെ പുഷ്പലകീർത്തി കണ്ട-
കാട്ടിൽക്കിടക്കുമി ചെന്നെന്റിയുന്മുഖൻ;
തോട്ടിൽ കളഞ്ഞിടുക ധൃഷ്ടത! ദുഷ്ട! നിന്റെ
പാട്ടിന്നു പോക; മതി നമ്മൊടു നാട്ടുമെല്ലാം. ൨൨

പിട്ടല്ല, നേർവഴിവെടിഞ്ഞടിയൊന്നവെയ്ക്കും-
ചട്ടം നമുക്കു പതിവില്ല, ധരിക്കു പണ്ടേ;
നട്ടംതിരിച്ചിടുകിലാരെയും,മമ്പുകൾക്കു
പെട്ടന്നു തീനിട്ട,മിതൽപ്പതിരില്ല തെല്ലും. ൨൩

ചാരത്തുനിന്നടനെ മാറുക; നീയൊരൊറ്റ-
ശ്ശൂരന്യുകൊണ്ടു ശതയോജനദൂരമെത്തും;
വീരൻ ചേരുമൊരു സന്തപനമല്ലയോ, നി-
സ്സാരൻ പററിയതു, ഭണ്ഡനനീതിമാരും! ൨൪

കയ്യാലെ നിൻ തന്മതൊടുന്നതു നിന്ദ,മെന്തു-
ചെയ്യാ?മൊരായുധമെടുപ്പതിനായ് മറന്നു!
വയ്യാ രണത്തിനുകൊണ്ടിച്ഛിപ്പെപ്പാ,ഉണ്ണോ
നിയ്യാശപസിപ്പതു? വലീമുഖ! ഭീരു നീ താൻ!” ൨൫

തൻമിത്രമാം മനുജവയ്ക്ക,മക്കരങ്ങും,
തമ്മിൽ ശരിക്കുമതുകേ,ദൂരവാക്കുപോലും,
ധർമ്മിഷ്ഠനായ ഭഗവാനരുളാതെ, കണ്ണും-
ചിമ്മി,ച്ചിരിച്ചു രസമോടരികത്തു നിൽപ്പു. ൨൬

വാലാട്ടി,വാണരനരച്ചു കിരീടിയോടായ്:—
“പാലാഴിവീചിയൊടെതിർപ്പുകളേന്തിടും നീ,
ബാലാനുകൂലചപലപ്രകൃതം പൊറുക്കാ-
നീലാക്കിലിക്കിനെ കയ്പുതു, കർക്കശതപം! ൨൭

അവശ്യമില്ല കപിമേനി തകർന്നുവാൻ ഗാ-
ണ്ഡീവം കലയ്ക്കുമൊരു ദിവ്യകരത്തിനേതും
വൈവശ്യമെന്തിന്? ഭവാനൊരു വില്ലുമന്യ-
മീയട്ടമങ്ങു തരുവാൻ മതിയായിട്ടും ഞാൻ.

൨൮

വന്ദിച്ചു, തെക്കുവശമുള്ള മരത്തിലുണ്ടാ-
ക്കൊമ്പിന്നിടയ്ക്കൊരു തുരുമ്പുപിടിച്ചു ചാപം;
അമ്പിട്ടു വേണ്ടവക,യെങ്കിലുമൊന്നു കാണാ-
മമ്പിൽ ഗുഹിച്ചു, ശപഥം നിറവേറ്റിയാലും.”

൨൯

ചാടിക്കരേറി, പുരുഷാഗ്രാണി ഭാരവിന്മേൽ
തേടിത്തിരഞ്ഞു കൊടുതായൊരു വില്ലു കണ്ടു
കേടില്ല, കാലഗതി മണ്ണറയിട്ടു ലോകം
പേടിച്ചുപോമതിനെ നേക്കൊരുനോക്കു കണ്ടാൽ.

൩൦

മാനം നടിച്ചു നരമെഴുലി വലത്തുകയ്യാൽ
സ്ഥാനത്തുനിന്നതിനെ നീക്കിടുവാൻ മുതിന്നു;
മൃഗം ഫലം! പഴുതെയായിരുകൈകൾകൊണ്ടും
താനങ്ങു ചെയ്തു തൊഴിലാസകലം, വിചിത്രം!

൩൧

കായം വിയർത്തു,നെടുവീർപ്പു കളിട്ടു, രക്ത-
പ്രായം കലങ്ങി മുഖമശ്ശു പൊടിഞ്ഞു കണ്ണിൽ,
ആയത്തശീലനൊരു പാവ കണ്ടു,കിതെത്തു-
മായപ്പകി,ട്ടാഹം!യെന്നു മിഴിച്ചുനിന്നു!

൩൨

“കീശക്കിടാവിനൊടു വാശി പിടി,ച്ചൊടുക്കും
മോശത്തിലായ്! പരിഹസിക്കുമരാതിവക്ത്രം!
പ്രാശസ്തപ്തമുള്ള പുരുഹുതസുതനു മാന-
നാശത്തിലും മരണമോക്കിലതീവ യോഗ്യം.

൩൩

എന്തായിരിക്കുമിതിലെപ്പരമാത്മ,മാത്മ-
സന്താനഭൂതം! മുകൾ! ഹരേ! മൂലം!
പിൻതാങ്ങിപ്പോട്ടു തിരുമേനി സമന്വയാസം
ചെന്താമരാക്കു കടികൊടുവതു കഷ്ടമേവം!

൩൪

ഉൾത്തിങ്ങിടുന്ന ദുരഹങ്കൃതിയായിടും തീ
കത്തി,ത്തണുത്തു, ചുണകെട്ടു, വലഞ്ഞു പാതംൻ,
സത്തിപ്രകാരമവനോടു പറഞ്ഞു ചാര-
ത്തെത്തി, പ്രശാന്തമതി മക്കുട,നാത്തമോദം:— ൩൫

“നാകാധിപാത്മജ! ധനഞ്ജയ! നിന്നിലുണ്ടാ-
മേകാന്ത ദുഷ്ടമൊരു മട്ടിലടങ്ങിയില്ലേ?
ലോകാഭിമാന്യരരിവുള്ള വോദുശന്മാ-
ക്കാകാ, മദം ലവവു,മെന്നൊരു പാഠമായി. ൩൬

ഘോരാഹവത്തിലയി, നിൻ ജനകന്മാ കൂടി-
പ്പോരാത്മ ചേർത്ത പുരുവിക്രമി, മേഘനാഭൻ
പേരാളമക്കൊടിയ കാർമുകമേറു മുറും
പോരാടിനാ,നരിക ലക്ഷ്മണനോടു മൂന്നും. ൩൭

ആ വിശ്വവീരനെ വധിച്ചൊരു കൈത്തലത്താ-
ലാവില്ല ലക്ഷ്മണനൊടുത്തു വലിച്ചെറിഞ്ഞു;
ആ,വില്ല,തേനിലയിൽ നിന്നുണർന്നുവാനായ്-
ഭൂവിങ്കലാക്കി, മറിയാമതുകൊണ്ടു ശേഷം. ൩൮

എന്നാളും മമ തന്മുരാൻ രഘുവരൻ
തൻതമ്പിയെപ്പറ്റി നീ-
യി,ന്നാഹന്ത! തരിമ്പു നിന്ദ കരളിൽ-
ക്കൈക്കൊരുകയാ,ലീവിധം
സ്വപ്നാഥാത്മജ! മാനഭംഗമുളവായ്;
സത്തുക്കളെപ്പറ്റി നാം
നിന്ദാലോചനചെയ്കിലിങ്ങുപജയം
തെറ്ററന്നു പറയും, സഖേ!

സ്ഥലക്ഷ്മാധരസന്നിഭാകൃതി കല-
ന്നാഹാ! മരുത്പ്പുത്രനായ്-
കോലം മാറിയ മക്കുടന്റെ മൊഴിയായ്
ജേളറു ഭീമാനുജൻ,

ആലംബം ഹരി,യെന്നറച്ചു, ഹനുമത്-
 പ്ലാഭം വണങ്ങി,കൂപാ-
 ശീലൻ കേശവനോടു ചേർന്നു തിരികെ-
 പ്ലോയാൻ, പ്രസന്നാശയൻ.

൪൦

— — (൦) — —

കൈകേയിയുടെ കൌമാരം

തനതാത്മജനവരാധിപത്യം,
 വനവാസം രഘുപുംഗവ,നിവണ്ണം,
 റിനാറിട്ടു ശരിച്ചു രാജപത്നി-
 മനമോ, മാമലയോ, കരാളമേററം?

൧

ഖലമന്മരം ചൊന്ന നീതിധർമ്മ-
 സ്ഖലനം കേട്ടവളാടി,യെന്നവാക്കിൽ,
 വിലയില്ല; വിവേകമറാ ചിത്തം
 പല ചാപല്യമിയന്നിടുന്നു താനേ.

൨

നിരവള നിസർഗ്ഗസൗകുമാര്യം-
 സ്ഫുരഭംഗദ്യുതികൊണ്ടു ശൈശവത്തിൽ
 സരസം സതി കേക മക്ഷമാളത്-
 പ്ലരമന്യനമഹന്നീശം വിളക്കി.

൩

കൃതകൃത്യതയാൻ ചീതജനാ-
 ല്ലജിതപുണ്യക്കൊടിയം തന്ത്രജയാളെ
 ധൃതകൈതുകമപ്പിതാക്കളെന്നും
 ഹിതമാം രീതിയിലോമനിച്ചു പോററി.

൪

അതിലാളനയാൽ ക്രമേണ ദോഷം
 പതിയും മക്കളിലെന്ന സുഷ്കമതത്വം
 പ്രതിവാസരമോമ്മവെച്ചു പൃഥ്വി-
 പതി പിന്നീടുതുകൊണ്ടു കായ്ക്കുമുണ്ടോ?

൫

നിരുപിച്ചു പദാത്മമൊക്കെയും കൈ-
വരുവാനാച്ചെറുകന്യ വാശികാട്ടം
ഒരുവേളയിൽത്തടഞ്ഞു നിർത്താൻ
കരുതിടും പതിവുറ്റുനില്ല പണ്ടേ.

൬

മെഴുപോലെ കരുപ്പിടിക്കുവാനെ-
പ്പൊഴുതും ബുദ്ധി വശപ്പെടുന്നതാണോ?
മഴുകും ശുഭശീലമുന്നിവെപ്പാൻ
തഴുകും ബാല്യമൊടുങ്ങിയാൽ പ്രയാസം.

൭

തെളിവാൻ നിജ നിഷ്ഠൂരസ്വഭാവം
കളിയാടുന്നളവാളിമാർക്കുപോലും,
വെളിവാക്കിടമക്കുമാരിയാകുക്കൾ-
ത്തളിരിൽ താഴ്ന്നു തരിമ്പുമില്ല കാണാൻ.

൮

നിലയം, നിജ പാഠശാല, ലീലാ-
നില, മീടിക്കുകളിൽത്തഴച്ച ശീലം
നിലനിൽക്കുമതാണു ജീവിതത്തിൻ-
ഫലമാഗ്ഗം തെളിയിച്ചിടുന്നതാക്കും.

൯

ശൂതിപൊങ്ങിയ കേകയേന്ദ്രനെക്കാ-
ണമതിനായെന്നൊരു താപസപ്രചീരൻ,
കൊതിപൂണ്ടെഴുന്നെള്ളി; മാനനീയ-
സ്ഥിതിയിൽ ഭൂപതി സൽക്കരിച്ചിരുത്തി.

൧൦

പരിചയ്യകളാൽ പ്രമോദമേന്തി-
പ്പരിചിൽപ്പാവനശീല, നായതീശൻ,
പരിപൂണ്ണ്യ യശഃപ്രകാശസമ്പ-
ച്ചരിതം വാച്ചിട, മെന്നനുഗ്രഹിച്ചു.

൧൧

ശ്രവണോത്സവമായിട്ടു നാനാ-
വിവരം വാഴ്ത്തി രസിപ്പിടുന്നശേഷം,
അവനീശ്വരനോടു യാത്രചൊന്നാ-
ബ്ദവേദനവിട്ടു വെളിക്കിറങ്ങിപ്പിറപ്പൻ.

൧൨

ഇന്നുനൽക്കടഭാരുണാതവത്തി-
 ക്കണലാമുഴി വരട്ടിടുന്ന നേരം,
 നിനവെത്തിനു സഞ്ചരിക്കുവാ,നെ-
 നന്നുചുൻ മാമുനി ചെറു സംശയിച്ചു. ൧൩

മറുചിന്ത വെടിഞ്ഞു, ഗോപുരത്തിൽ
 ചെറുമാറാപ്പുപധാനമാക്കിവെച്ചും,
 ചൊറതിക്കൊരിടത്തു, പൂണ്ണസൗഖ്യം
 പെറുമാമട്ടു ശയിച്ചു പുണ്യമുത്തൻ. ൧൪

മലരിൻമണമാവഹിച്ചു, മന്ദാ-
 നിലനപ്പാവനശീലനെത്തലോടി;
 നലമോടുപചാരമുത്തമന്ദാ-
 ക്കലമാരാകിലുമാ ചരിക്കമല്ലോ. ൧൫

ഉലകിൽപ്പെരുമാററമൊക്കെയും താ-
 രിലയിൽപ്പെട്ട കബന്ധവിന്ദുപോലെ,
 നിലയോടു നടത്തിടുന്ന വീതാ-
 കല,നായോഗിവാൻ മയങ്ങി മെല്ലെ. ൧൬

കരിമീനൊളിനേത്രകേളിയാടി-
 ത്തിരിക്കെപ്പോംവഴി ഗോപുരാങ്കണത്തിൽ
 പെരിയോരു തപസുപിതൻ കിടപ്പുറം-
 പ്പരിതോഷത്തൊടു കണ്ടടുത്തുചെന്നു. ൧൭

വ്രതിവംശവരനെയും വിരൂപാ-
 കൃതിയെത്തല്ല പരിഷ്കരിക്കുവാനായ്,
 മതിനേർമുഖി നിശ്ചയിച്ചു,പാപോ-
 ന്നതിയിൽ കക്കശബുലി ചെല്ലമല്ലോ. ൧൮

അരുതിത്തൊഴി,ലിങ്ങനർത്ഥവിത്തായ്--
 വരു,മെന്നോതിയ തോഴിമാരെല്ലാം,
 പുരുഹാസ്യരസപ്രധാനമായ-
 ജ്ജ്വലരുനോക്കാ,ലവരും നാക്കടക്കിവിട്ടു. ൧൯

അനിയന്ത്രിതകൈതുകം നമുക്കു-
 തമനി നൽകീടണമിപ്പകർച്ചയെന്നായ്,
 കനിവററവനീറുകന്യ, മന്ദം
 മുനിവയ്ക്കുൻ മുഖത്തു ചായമിട്ടു! ൨൦

പുരികം പുതുവെണ്മയാൻ, ഹാലം
 കരിയായ്, ഗണ്ഡയുഗം ചുക്കന്; മിന്നി;
 ഫരിരാം! മഹാശയൻ വേഷം
 തിരിയാതാം പടി കാണികൾക്കു തോന്നി! ൨൧

തടവറററുനേററുചോവണിന്നായ്
 തൂടും താപസനെത്തിരിഞ്ഞുനോക്കി,
 മടവാർമണിയാ, ജനാദരം കൈ-
 പ്പടകൊട്ടി പ്രിമാസമായ് ചിരിച്ചു. ൨൨

മനമാം മണിഭൂപ്പണത്തിനാ, ലാ-
 നനവൈരൂപ്യമുടൻ തെളിഞ്ഞു കാണുകേ,
 വിനയാപഹവൃത്തിയോളതു ചീത്തി-
 ടിന കോപത്തികവാൽശ്ശുപിച്ച ശിഷ്യൻ. ൨൩

“എടി! പാതകി! നിൻ നിസർഗ്ഗരീഡഃ-
 വടിവിക്കാട്ടിയ ഭുഷ്ഠവൃത്തി, ഭുഷ്ടേ!
 അടികൊണ്ടു വളന്നിടായ്ക്കയാ, ലി-
 പ്പടി നീ ധിക്കൃതി കാട്ടുവാൻ മുതിൻ. ൨൪

ഭരഹംകൃതിനോക്കു ഭസ്സരാപൽ-
 കരയാണെന്നു ധരിച്ചിടാത്ത മൂലേ!
 ഒരപായവഴിക്കു ചാടിയാലേ
 നരബുദ്ധിക്കു നയം ഭവിപ്പതുളളു. ൨൫

സ്വയമേവ കരാളബുദ്ധിയാൽ നിൻ-
 പ്രിയനാശത്തിനു ഹേതുഭൂതയാം നീ!
 ഭയഭക്തിവിധീനയെന്ന ഭുഷ്ഠപേ-
 രുതരഭേ, നിയന്തം നിനക്കു മേലിൽ!” ൨൬

വിടിവിട്ടൊരിളംകിടാവുപോലേ,
വടികൈവിട്ടൊരു വൃദ്ധനെന്നപോലെ,
കുടിലാളക ശാപവാക്കു കേൾക്കേ-
തുടിതാത്തർജ്ജുതി നിന്നു നിന്നനില്പിൽ.

൨൭

“മികവേറിയ ശൈശവത്തിളപ്പാ-
ലകതാരിൽപ്പിഴയൊന്നെന്നിക്കു പറ്റി;
പകവിട്ടു തെളിഞ്ഞനഗ്രഹിച്ചീ-
ടുക വേഗം ഭഗവൻ! കൃപാനിധി! മാം.”-

൨൮

പദപങ്കജമാനമിച്ചു വാവി-
ട്ടിദമോതീടിന കന്യയോടു മന്ദം,
കടനം കളയുന്നതിന്നു ദിവ്യൻ
സദയം സാന്തപനമോതി വേണ്ടമട്ടിൽ.

൨൯

സദനത്തിനകത്തു ചെന്നു വേഗം
ഏതൊക്കർഷകയഷ്ടിയൊന്നെടുത്തു,
മദമറു മനോഹരാംഗി ഭാഗ്യ-
പ്രദനാമസ്സകൃതിക്കു കാഴ്ചവെച്ചു.

൩൦

ചിരിച്ചു ശുദ്ധൻ നവദണ്ഡമംഗീ-
കരിച്ചു, കോപപ്രകൃതം തൃജിച്ചു;
സ്ഫുരിച്ചു കാരുണ്യമൊടി ചിധത്തിൽ
ശരിക്കൊരാശിസ്സുമവരക്കു നൽകി:—

൩൧

“നന്നായിന്നീ വിവേകോദയ,മരചസുത-
ത്തയ്യലേ! വൃദ്ധനായോ-
ന്നൊലംബത്തിനായിട്ടൊരു വടി തെളിവാത്-
ത്തന്നതാമക്കരത്തിൽ,

എന്നാളും കാരിരുമ്പായൊരു വിരലു,പകാ-
രത്തിനൊത്തീട്ടുമാറാ ”

കെന്നാ ച്ഛ കാരുണ്യസാന്ദ്രസ്ഥിതമൊടുമവിടം
വിട്ടുപോയാൻ വരിഷ്ഠൻ.

൩൨

കീലംപോയൊരിടത്തു തന്റെ വിരലാ-
 ലൂന്നി സ്വകാന്തന്നു ചിന്-
 കാലം തേരിന്ന താങ്ങലേകി, വരമാ-
 ധാത്മ്യം നമുക്കൊക്കെയും,
 നീലക്കാറണിവേണിയാട്ടശരഥ-
 പ്രാണേശി കാണിച്ചൊരാ-
 ച്ചേലെയും കഥ പാരിലാക്കുമറിയാ;-
 താഴ്ന്നു താനേ ജയം.

൩൩

-----0-----

ഗുഹൻ

അഥവാ,

രാമനാമം

മായാവിളാസമയമാണുലകെന്ന ബോധം
 മായാ,തനശപാപദപ്പൊരുളോത്തരിഞ്ഞും,
 ആയാസമറ്റ പരിശുദ്ധ തപഃപ്രഭാവ-
 ശ്രീയാണ്ടു പണ്ടൊരു തപസ്വി ഭവിച്ചു പാരിൽ.

൧

കർമ്മപ്രഭാവനിലയാലരികത്തെയെക്കും
 ശമം പരഞ്ഞി, നെടുതാം കലിവാഴ്ചമത്തി,
 ധർമ്മപ്രചാരവഴി കാട്ടി വിളങ്ങി റിച്ചൻ;
 നിർമ്മൽസരൻ ഗുണി പരക്കുപകാരിയല്ലോ.

൨

വിണ്ണു വസുന്ധരയുമൊക്കെപോലെ; പുല്ലും
 പെണ്ണു സമം; കനകവും കളിമണ്ണുമൊപ്പം,
 എണ്ണു ധന്യമതിയാ മനി; മോക്ഷമാർഗ്ഗം
 നന്നുനവന്നു വിഷയത്തിലിളക്കമുണ്ടോ?

൩

മോഹത്താഴ്ന്നു ലവമൊന്നു സമാചരിക്കും

ശാർവ്വതൃക്കുടയൊടു താനരുളുന്നകാലം,
തൃഹർഷമേകിടുമൊരുണ്ണി പിറന്നു; പുണ്യ-
വൃദ്ധം മനോഹര വപുസ്സൊടുഭിച്ചുപോലെ.

൪

ഭൂതീഷ്ടഭക്തി, സമഭാവന, സാധുസംഗ-
സ്ഥായി, സ്ഥിരാത്മത, സുധാകരസൗമ്യഭാവം,
വായിൽ സദാ സുമധുരോക്തി, മുഖപ്രസന്ന-
ശ്രീ, യിത്ഥമുണ്ണിയിലിണങ്ങി ഗുണങ്ങളോരം.

൫

താരാർമകൻ മുനിനാരദനെന്നപോലെ;
നേരായ് മഹേശ്വരൻ ഷണ്മുഖനെന്നപോലെ;
പേരാളിടുന്ന പിതൃദത്തസമസ്തവിദ്യാ-
സാരാമൃതാംബുധി, സുതൻ, സുതരാം വിളങ്ങി.

൬

താതാക്ഷികൾക്കു നവചന്ദന, മാതമവിദ്യാ-
മാതാവിനുള്ള വിജയത്തിനു വൈജയന്തി;
ജാതാഭരം ജനകനെപ്പരിചയ്യ ചെയ്തു,
വീതാകുലം വിലസി, വിശ്വതനാം കമാരൻ.

൭

അന്നാളൊരൂഴിപതിയെപ്പിടികൂട്ടുവാനായ്-
ചെന്നാത്തടുത്തു മടിവിട്ടൊരു ഭീമസതപം;
മന്നാകമാനമതു പാഞ്ഞുതുടന്നു; ഗവിൻ-
പിന്നാലെ പറ്റിടുമധോഗതി, യെന്നപോലെ.

൮

ഉത്തംഗശൈലത്തു; ഒത്തു ഭംഗ്യ, കാളി-
ക്കത്തുന്ന ദൃഷ്ടി, കരിനാക്കു, കരാളശബ്ദം,
ഒത്തുള്ള ഭാരണപിശാചനൊഴിഞ്ഞുപോകാ-
തെത്തുന്നു പാതർമിവനു പിന്നി, ലിതെത്തു ചിത്രം!

൯

തിക്കുന്നു ദമ്യുതിഭയം, നെടുവീർപ്പുമിട്ടു-
വെയ്ക്കുന്നു കാലടികുളുക്കത്തളിർ താരമാറായ്;
അക്കുംഭിനീശനഭയത്തിനിരന്നു, നാലു-
ഭിക്ഷം നടന്നു; ബത! നിഷ്പഥലമപ്രയത്നം!

൧൦

പ്രത്യക്ഷമൈവമവനീശപര,നെന്ന വാക്യം
പ്രത്യക്ഷരും കരുതിടേണ്ടമൊരുവരേന്ദ്രൻ,
കൃത്യം പിഴച്ചു, നയഭൂഷണനാകിലുണ്ടോ
ഗൗരവം? വിചിരി ഭർമ്മതിനിസ്സഹായൻ! ൧൧

നാട്ടാരൊരാളുമവനോടനുഭാവമേതും
കാട്ടാതെ, ഭൂപതി കടന്നു വനാന്തരത്തിൽ;
രാട്ടാകിലെന്തു? മുറന്തെറുകി,ലെറുമണിക്ക
കൂട്ടാക്കുമോ ജനത? ഭുഷ്ടൻ ഭുഷ്ടലാഭം! ൧൨

ഇണ്ടൽക്കടൽക്കടിയിലാണ്ടു, മിരണ്ടു, തെണ്ടി-
ക്കൊണ്ടന്നു പാല,നശിക്കഴിയുന്നനേരം,
ഉണ്ടസ്ഥലത്തൊരുജം, വിമലം, വിശിഷ്ടം;
കൊണ്ടൽക്കിടയ്ക്കു തെളിയും തടിക്കുപോലെ. ൧൩

തട്ടിപ്പിടഞ്ഞു തളരും ചരണങ്ങു,ഉയ്യോ!
മുട്ടിച്ചുതഞ്ഞു, മുട്ടുവോര പുരണ്ടു, വാടി;
പൊട്ടിക്കരഞ്ഞു, ഗുഹനാശമശാന്തഭാവം
ഞെട്ടിക്കുമാ,റഹ്മാ! മണ്ണിലുരുണ്ടുചീണൻ. ൧൪

ശ്രീപാദമാശ്രമനിലത്തണയാതെ, രക്ഷോ-
ഭുപം മടിച്ചവിടെ നിന്നു കുറച്ചുദൂരം;
ഭീപത്തിനെത്തിമിരമെങ്ങു തൊടുന്നു? ഭുഷ്ട-
ക്കാപനപുണ്യഭൂമി കാൽപ്പെരുമാറുമുണ്ടോ? ൧൫

മുററത്തുചീങ്ങു, മുഖവും മിഴിയും കലങ്ങി-
ത്തൊറന്നു രക്ഷ തരികിക്കുണ,മെണ്ണറക്കു,
റെറയ്ക്കു മാഴ്കിട്ടുമിളാപതിയെസ്സമീക്ഷി-
ച്ചുററപ്രിയോക്കു മിനിബാലകനോതി മനം:— ൧൬

“ചോരം വിഷാദ,മവനീശ! മുറയ്ക്കുനാ,മെ-
രപ്പനും ഭൂജിക്കണ,മെങ്ങോ, കൃതകർമ്മഭോഷം;
പേരററ നാകനരകങ്ങുവെക്കുമുണ്ടായ്-
ത്തിരുന്ന കർമ്മഗതിപോലെ ജഗത്തിലെങ്ങും. ൧൭

ഉണ്ടാമനശ്ചരസഖാക്കുളിവർക്കു രണ്ടേ-
രണ്ടാണു, പാപനിര, മററതു പുണ്യകാണ്ഡം;
കൊണ്ടാടിങ്ങേ പൊരുളാണിതു; കൃത്യഭോഷം-
കൊണ്ടാക്കിപ്പിടിവരാ,മൊടുവിൽക്കലാശം.

൧൮

വാഴുന്നമന്നനിവന്നെ മരിച്ചു; മേലും
കീഴും മറന്നു പല ഭഷ്കൃതി ചെയ്തുമൂലം,
കേഴുന്നതിന്നു,മമിതായ വാർദ്ധിയിങ്കൽ
ത്താഴുന്നതിന്നുമിടവന്നു ഭവാനിദാനീം.

൧൯

നാനാതരത്തി,ലയി, നിൻ കരണങ്ങളാൽ നീ
താനാ ചരിച്ച ഭരിതാവലി മുത്തിമത്തായ്;
ഭീനാനുകമ്പ ലവമില്ലിവന്നിന്നു നിന്നെ-
ത്തീനാക്കുവാൻ കൊതിയൊടും തുടരെത്തുടന്നും!

൨൦

ശോകപ്പരപ്പടിവരയ്ക്കു പഠിച്ചു നീക്കാൻ
കൈകളെ വസ്തു, സകലോത്തര രാമനാമം
ലോകത്രയാഭരണമന്ത്ര,മൊരേഴുവട്ടം
ഹേ, കന്മഷാലയ! ജപിക്കുക ഭക്തിപൂർവ്വം.”

൨൧

സാരാക്ഷരങ്ങളറിയാതെ പൂട്ടിച്ചു നാവാൽ
ശ്രീരാമനാമമതുപോലവന്നപ്പരിക്ഷെ,
ആ രാക്ഷസാകൃതി മറഞ്ഞു, മഹാസകാരം
സുരാവതാര സമയം മുടിച്ചും കണക്കെ.

൨൨

ആപത്തകന്മ, കർളിൽത്തെളിവാൻ സാക്ഷാൽ
ശ്രീപത്മനാഭഭജനപ്രതിപത്തിയേന്തി,
താപംകെടുത്ത വടുവെത്തൊഴുതാനമിച്ചും-
ബ്രൂപൻ തിരിച്ചു തിരുന്നാടു ഭരിച്ചു ഭദ്രം.

൨൩

ആനന്ദശീല,നന്നുലാശയന,നല്ലനാത്മ-
ധ്യാനം കഴിഞ്ഞു സുതസന്നിധിയിങ്കലേത്തി;
“നീ നല്ലകർമ്മി! വലുതാം കലുഷപ്പരപ്പി-
ന്നുനംവരുത്തുവതി, നാ മനുവൊന്നുപോരേ?

൨൪

ഉയർന്നു കാണുമെല്ലെ മുട്ടിച്ചു വെണ്ണി-
 റാക്കൻ കടുത്ത മുട്ട തീക്കനലത്രവേണം!
 ഓക്കാനത്തെയെന്തെന്നുവേണ്ടു കറയുന്ന വൈദ്യ-
 നാക്കാവതോ ഫലചികിത്സ പരിശ്രമത്താൽ? ൨൭

ഭൂവിനലുണ്ണിയൊരു ചാരുനിഷാദനായി-
 ട്രാവിർഭവിക്കു, മതിനാൽച്ചരിതാർത്ഥനാം നീ;
 ആ വിശ്വനാഥപദപൂജനവൃത്തി നിന്റെ-
 ഭാവിക്കു പൂർണ്ണഭവുകോന്നതി ചേർക്കുമല്ലോ. ൨൮

ത്രേതായുഗത്തിലിനവംശജനായ് പ്രസിദ്ധ-
 ഭ്രാന്തക്കളൊത്തുരഗതല്പശയൻ പിറക്കും;
 താതാജ്ഞയാ രാജവരനാടവിനിവാസം
 സീതാസഹോദരസമനപിതമൊത്തുകൂടും. ൨൯

പ്രീണിച്ചുകാനനമണഞ്ഞിട്ടമല്ല രാണ-
 തേതാണിക്കകത്തു 'തമസാ'നടി നീ കടത്തും;
 ക്ഷോണിക്കു മംഗളമുയർത്തിയുമാ നിശാട-
 ശ്രേണിക്കുപായമുളവാക്കി, മടങ്ങുമീശൻ. ൩൦

ചിന്തന ഭക്തിയൊടു രാമപദാർച്ചനത്തി-
 നന്നും നിനക്കിടവരും; കൃതകൃത്യനാം നീ;
 ഐന്ദ്രം തപോധനകലാർണ്ണവ പൂണ്ണചന്ദ്ര-
 നെന്നുള്ള പുണ്യമതുളമിയന്നിടും നീ." ൩൧

ഉണ്ണിക്കീവണ്ണമപ്പൻ തെളിവൊടു കമലാ-
 കാന്തനെ സ്വാന്തമല്ലേ
 നണ്ണി, ജ്ഞാനാർത്ഥസിദ്ധിക്കുവിരളമുതകും-
 ശാപമോക്ഷങ്ങളേകി;
 ഭണ്ഡിക്കാ, തക്കമാരൻ "ഗുഹ"നടെ വടിയായ്-
 'ശ്രംഗിപേര'ത്തിലാന്നാൻ;
 വർണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ടു രാമായണകഥയിലതിൽ-
 പിന്നെയുണ്ടായതെല്ലാം. ൩൨

ആഞ്ജനേയശമം.

അകന്നുഴന്നായി വളഞ്ഞൊരുവി-
മകൾക്കു മേലും നിലയൊന്നു മാറി,
പുകഴ്ന്ന ലങ്കാപുരമാകുമാനം
പുകച്ചുപോന്നാൻ പവമാനസുന്ദര.

൧

കരപ്രതാപക്കനലികളൊറ്റ-
യ്ക്കുരക്കരെപ്പാറകളായ്ക്കരിച്ചും,
കരൾക്കകം പംക്തിമുഖന്നു രാമോ-
ല്ലരപ്രഭാവം ചൊരുതുണിവെച്ചും;

൨

കടുത്ത കമ്പ്പിഴകൊണ്ടു തങ്ങു-
ക്കടുത്തിരുത്യാഹിതമെന്ന ബോധം
കൊടുത്തരക്കുക്കിമാനലീപര
കെടുത്തു,മുന്നിദ്രയേം വിതച്ചും;

൩

നിശാടിമാർ ചുഴുമിയ്ക്കുകേണും,
ദശാസ്ത്രനോടായ്ക്കരുണയ്ക്കിരന്നും,
ഭൂശാന്തയാം ഭൂമിജയാൾക്കു ഭൂഖ-
പ്രശാന്തിചേർത്തെന്നു കൃതാത്മനായും;

൪

നിറഞ്ഞ സൈന്യത്തൊടുമുഖ്യധിക്ക-
പ്പനംവിളക്കും രഘുനാഥവാസം,
മറയ്ക്കു ലാക്കുക്കി, വിയത്തിലൂടെ-
പ്പറന്നു ശീഘ്രം പവഗപ്രവീരൻ.

(കളകം)

൫

അനന്യസാധാരണകീർത്തിസ്ത്വാ-
ദനം വളർത്തുന്നതു ദുഷ്ടശീലം;
മനസ്സിലോരോ നിനവന്നു മാർഗ്ഗാ-
ദനത്തിലുണ്ടായിതു മാരുതിക്കും;

൬

“ജനിപ്പതായാ, ലതിമാനുഷതപം
തനിച്ചു കാട്ടേണ്ടതു ജനധർമ്മം;
എനിക്കു ജനം സഹലീഭവിച്ചു-
നിനിത്തുലഞ്ഞാകിലുമില്ല ചേതം. ൭

അലം ധരിശ്രീവലയത്തിനും, മൽ-
ക്കലത്തിനും, ഓശരഥിക്കുമൊപ്പം,
അലംകൃതിക്കുള്ളൊരമൃദ്യരത്നം
വിലപ്പെടും മൽഭജവീര്യവൃത്തം. ൮

ഒരാൾക്കുമേയ്ക്കും തിരിയാത്ത രക്ഷാ-
വരാലയത്തിൽക്കുതികൊണ്ടു, ഗ്രഹം
നിരാകലം കല്പന നിവ്ഹിപ്പാൻ
വിരാഘമാൻ വിട്ടുമെന്തെന്നയല്ലൊ. ൯

കരത്തിനാലടി പറിച്ചെടുക്കാം,
പരന്ന വാശാശി കടന്നു ചാടാം;
പരന്തപൻ രാഘവനെന്തിലുണ്ട-
ന്തരം തരിമ്പിങ്ങുയിരുള്ള കാലം? ൧൦

അനല്ലമാം രാഘവരാവണായോ-
ധനപ്രമോദ്യൽച്ചരിതത്തിലെന്നും,
മനക്കുരുത്താളിടുമുഗ്രവേഷം
നിനയ്ക്കി, ലീ മക്കടസാവ്ഭരതൻ. ൧൧

ഭയന്നിരിക്കും പ്രിയ ഭക്തിപൂർവ്വ-
മയച്ച ചുഡാമണി നോക്കി, നോക്കി,
പ്രയത്നഭാരം നിരപിച്ചു, ഗാഢ-
പ്രിയം രാഘുശ്രേഷ്ഠനിവങ്കലുണ്ടാം.” ൧൨

പയസ്സിലുപ്പെന്നതുപോലെ, പുണ്യാ-
ലയത്തിലുൾപ്പെട്ട പിശാചുപോലെ,
സ്വയം സമീരാത്മജനിപ്പടിക്കു-
ശയത്തിലുണ്ടായിതു ഭൂപ്തമല്ലം. ൧൩

ഉലഞ്ഞിടും താതനുമുള്ള മെന്നാ-
നിലയ്ക്കു താൻതൊക്കെ ചോയിട്ടുവോരും,
അലംഘനീയോന്നതമാം “സുബോധം”-
ചലം വഴിക്കേററിതു പാദാലാതം.

൧൪

ഞൊടിക്കുകത്താവെടിയുണ്ട തട്ടി-
പ്പെട്ടാടിഞ്ഞിടും മൺകടമെന്നവണ്ണം,
ഇടിഞ്ഞു, ഹാ ഫന്ത! മഹീഷാസുരമാരും
മുടിഞ്ഞുപോം വീരപഥം തടുത്താൽ!

൧൫

ശ്രവിച്ച ഭൂതപ്രതാപപുണാദം,
ഭവിച്ച വാനോരിലുമുൾപ്രകമ്പം;
സവിസ്തരം സാമസവാസനാവി-
ദ്ഭവിച്ച, വാതാത്മജനോടുരച്ചാൻ:-

൧൬

“ചിരം ജയിച്ചാലു, മദഭസത. 1-
സ്ഫുരച്ചുരിത! ശൂതപുണ്യരാശേ!
നിരന്തരം രാമപദാശ്രയത്തിൽ-
പ്രഭം ഭവാനെന്തിഹ വേണ്ടതുള്ളൂ?

൧൭

ശരിക്കു ധൈര്യം ഹൃദി മൈഥിലിക്കും,
മരിക്കുവോളം ഭയമാശരക്കും,
സ്ഫുരിക്കുമാരാക്കിയ വന്തമാനം
ധരിച്ചു നാമൊക്കെയും, മറ്റുകീത്തേ!”

൧൮

അറിഞ്ഞ മട്ടുകഥ വാഴ്ത്തുവോരി-
ക്കുറിപ്പു കാകൽസ്ഥന നൽകിയാലും;
കുറിച്ചുതീക്കിച്ചനിശം ഭവാനെ-
ക്കുറിച്ചു നാഥനഭിമാനമേറും”.

൧൯

വണക്കമാണ്ബജഭവന്റെ തൃക്കാ-
ലിണയ്ക്കു കൃഷ്ണി, കുറിയേറുവാക്കി;
ക്ഷണത്തിലുദ്ദിഷ്ടവഴിക്കു ദുർദ്ധ-
ഷ്ണപ്രതാപൻ കതികൊണ്ടു വീണ്ടും.

൨൦

“നടത്തി ഞാ, നാജനക” എന്നു കീശ-
പ്പടയ്ക്കു സന്തുഷ്ടിവരുത്തുവാനോ,
ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു നടുങ്ങുമാറൽ-
ക്കടസ്ഥനും വിട്ടിതു രാമദൂതൻ?

൨൧

ക്രമാകവിഞ്ഞീടുമനീയരീവ്രോ-
ദ്യമങ്ങളാലും, ദൂതനാത്രയാലും,
അമന്ദമംഗങ്ങളുല്പത്തു, ദാഹ-
ശ്രമത്തൊടും മന്നിലിറങ്ങി വീരൻ.

൨൨

ഗതാലമുൽകൃഷ്ട തപഃപ്രഭാവ-
പ്രതാപനായുളളൊരു താപസേന്ദ്രൻ,
അതാ, വിളങ്ങുന്നു; കടന്നുചെന്നാൻ-
ജ്ജിതാക്ഷരം വായുസുതൻ കഥിച്ചാൻ:—

൨൩

“അടുത്തൊരേതെവിടം നമുക്കാ-
പ്പെടും കുടിപ്പാനമൃതം? മഹാമന്ത്രി!
തടുക്കുവോക്കത്തകനാടു കാട്ടി-
ക്കൊടുക്കുവോനാണിവ, നാണുനേയൻ!”

൨൪

“വടക്കുകാണും വലുതായ കുന്നിൻ-
തടത്തിലുണ്ടു ഞമമാം തടാകം;
നടക്കു” — കെന്നത്തരമോതി, മൗനം
തുടന്നു തതപാത്മനിലീനചിത്തൻ.

൨൫

“അകമ്പിതം ഞാൻ വരുവോളമങ്ങി-
പ്പുകഴ്ന്ന മൃഡാമണി കാക്കു” — കെന്നായ്,
മികച്ചൊരാബ്ദ്രുഷ മനിക്കു നൽകീ-
ടുകന്ന, മുതൃജയബീജഭൂതൻ.

൨൬

സ്ഫുടം കളിക്കും പൂവഗന്ധിദാവാ-
ന്നടൻകുതിച്ചാക്കുകത്തിനുള്ളിൽ.
കടത്തിവെച്ചാനതു; ചൈതലിന്നുൾ-
ത്തടത്തിലുണ്ടോ വകഭേദബോധം?

൨൭

സരസ്വിലെത്തിജ്ജലമാസപദി, ചുൽ-
 കരപ്രതാപാബ്ധി തിരിച്ചു ചെന്നു;
 വരഷിയും വീരനമൊത്തു പോട്ടോ-
 ത്തരങ്ങുളണ്ടായിതു തമ്മിലേവം:—

൨൮

“എങ്ങുണ്ടു ഭൂഷണ?” “മതാകരകത്തി”, “ലേന്ദ-
 ട്ടുല്പതിച്ചു?” “തൊരുമക്കട”, “നെന്തി?” “നോവോ!”
 “എങ്ങുണ്ടവൻ?” “വിവരമില്ല”, “കപീശപരൻ ഞാൻ,”
 “ഇങ്ങുണ്ടു ബോധ”, “മിവനാരെന്തി?” “രാജമില്ല.” ൨൯

പാരം പടൻ കടുകോവരേം ചൊറാഞ്ഞു
 പാ,രവരന്നിട്ടമന്ദരവം മുഴക്കി,
 വീരൻ തിരിഞ്ഞു കരകത്തിനകത്തു നോക്ക-
 നേരം ഹരേ! വലിയ വിസ്തരമൊന്നു കണ്ടാൻ. ൩൦

നേരായണിപ്പൊരേജാതിയിലെരുവിധവും
 ഭേദമില്ലാ, തതികൽ
 ധാരാളം ടിച്ചുമുഡാമണികളിടകലനം-
 ഉളതായ് കാഞ്ഞൊലൈ,
 സ്ഫാശ്വര്യം കലന്നാക്കപികലതിലകൻ
 കന്മാഷാപേതവൃത്ത-
 നാരാധാരാലുനാമമുനിയുടെ കഴലിൽ-
 ത്താണവീണാനമിച്ചാൻ. ൩൧

“പൊരക്കണമഹങ്കരിച്ചറിവകണ ഞാൻ ചെയ്തതാം
 വെറുപ്പു കളശേഷം, മിച്ചരിതമിങ്ങു ഭീരിപ്പേം;
 മരുത്തജിടാത്തു മൽപ്പട്ട രഘുപാഹസപാമി മാം
 വെറുക്കവതിനാക്കൊലാ; ശരണമെൻകൃപാവാരിയേ! ൩൨

ശരിക്കുനിലസുരവെത്തഴുകി, മന്ദഹാസത്തൊടും
 വരിപ്പുനരുഹെയ്തു:—“നീ മദമൊഴിഞ്ഞു സംശുദ്ധനായ്;
 ധരിക്ക, വിളരാമനകൃപ തരിപ്പു നിൻപേരില-
 കരിച്ച ഫലമാം തവ പ്രഥിതവീർവ്വം ശെതും, ൩൩

ശ്രീമൻ! മാന്യചരിത്രം പല ഹന്ത-
 മാന്മാർ ജഗത്തിൽപ്പുരാ
 രാമൻകല്പനയാൽപ്പിറന്ന കഥ നിൻ-
 ചിത്തത്തിലെത്തിടുവാൻ,
 ഈമട്ടംബികയാളയച്ച വരപു-
 ഡാരണമോക്കാതെ നി-
 സ്തീമം വാച്ചൊരവസ്ഥ, വിഷ്ണുഭഗവാൻ
 കാണിച്ചു മായാമയൻ.

൩൪

പരമാത്മമിതോർമ്മവെച്ചു വീണ്ടും
 കരകത്തിൽത്തെളിവോടു നോക്കിയാലും;
 മുരമാമിപദം ഭജിച്ചു പൂർവ്വം-
 ത്തരവിഖ്യാതി ഭവാനിയന്നിടട്ടെ!”

൩൫

താനപ്പിച്ചൊരു ചാരുഭൂഷണമതിൽ-
 ത്താനേ കിടപ്പുള്ളത-
 ന്നും കണ്ടു, നമസ്കരിച്ചുനതും
 കയ്യാണ്ടു കണ്ഠേതരം;
 മാനത്തിൽക്കരിമേഘമററുവിധം
 ദപ്പംനശിച്ചുചുരു-
 ധ്വാനം പൂണ്ടു തിരിച്ചു നിസ്തലനാ-
 കാരൻ, സമീരാത്മജൻ.

൩൬

ഭരതപ്രതീക്ഷ.

വനജാക്ഷ, നമാനുഷപ്രഭാവൻ,
 വനമാലാഭരണൻ, രഘുപ്രവീരൻ
 വനവാഴ്ച കഴിഞ്ഞു നാട്ടിലെത്തും-
 ദിനമെണ്ണിബാഹുരത്നൻ കഴിച്ചു കാലം.

൧

തകരാറുള്ളിപ്പിതാവിനുള്ളം
 തകരാറാക്കിയ തൻ സവിത്രീയാളെ,
 പകയാലിടനെത്തിടി, ഞ്ഞവൻ, രാ-
 പ്തകലെന്നല്ല, കിനാവില്ലം വെറുത്തു.

൨

മഹനീയതൂണാബ്ധി, രാമഭദ്രൻ,
 സഹജൻ, സമ്പ്രതി ജീവനോടിരിക്കേ,
 ഇഹ, ഭൂഭരണം തനിക്കുയർമ്മാ-
 വഹ, മെന്തുള്ള തവൻ ദ്രവ്യപ്പെടുത്തി.

൩

പരിവാരയുതം വനത്തിലെത്തി-
 പ്പരിപൂർണ്ണത്തിനണ്ണനോടിരുന്ന;
 “ശരിയല്ലിതു നീ തിരിച്ചുപോകെ”-
 ന്നരിയാടി, പ്രഭു സത്യരക്ഷചെയ്തു.

൪

“തിരുമേനി പുരത്തിലേക്കു വീണ്ടും
 വരുവോളം ധൃപകൃത്യരക്ഷണാത്മം
 തിരുവുള്ളൊഴു വാടുകായുഗത്തെ-
 ത്തരുമാറാകണ, മെന്തെന്നതി ഭക്തൻ.

൫

അതുലപ്രണയപ്രസക്തി കണ്ടു-
 കരുതും പൂണ്ടുനജ്ഞ രാമചന്ദ്രൻ,
 അതു നൽകി; നമസ്കരിച്ചു വാങ്ങി-
 ചുരുൾ, തമ്പി, തിരിച്ചുണഞ്ഞു രാജ്യം.

൬

പുരിയോളവുമായതുത്തമാംഗോ-
പരിയും, പിന്നെ റുചാനത്തിലും താൻ,
പരിചിൽക്കുടിവെച്ചു പാൽമീവതപം
പരിപാലിച്ചു നയാകരൻ, കമാരൻ.

൭

ഭരതന്റെ വിവേകപൂർവ്വമാകും
ഭരണത്താൽ ഭവകം വളന്നു ഭൂവിൽ;
നിരവളവിനീതി നിസ്തലശ്രീ-
കരസമ്പത്തിനു ജന്മഭൂമിയല്ലൊ.

൮

ഗ്രിജഗൽഗുരുവും മുക്തനാണു-
ഗ്രജനെന്നുള്ളിലുറച്ചു ധന്യശീലൻ;
പ്രജകൾക്കിതു രാജനെന്നബോധം
നിജഭൂപാലനരീതികാലുയർത്തി.

൯

ക്ഷിതിയായ നദസ്സമിത്രമേഖലം
പതിയാതന്നു വിശുദ്ധമായ് വിളങ്ങി;
അതിശുഭ്രയശഃപ്രകാശമോടൊ-
മതിമാൻ വാണു ചതുർദ്ദശാബ്ദകാലം.

൧൦

സുധിതൻ സഹജനരണ്യവാസാ-
വധിയാഞ്ഞു ഗണിച്ചറിഞ്ഞനാളിൽ,
അധികാരമോവഹിച്ചു, രാജ്യം
വിധിയാവണ്ണമലങ്കരിച്ചു മെച്ചം.

൧൧

പടഹങ്ങളടിച്ചു, നാട്ടിലെല്ലാ-
മുടനാ വാർത്ത വിളംബരപ്പെടുത്തി,
മടവാരമിതപ്രമോദപൂർവ്വം
നടന്നുചെയ്തു; ജയാരവം മുഴങ്ങി.

൧൨

സ്തുതിപാഠകരോടുമണ്ണനെച്ചെ-
ന്നെതിരേല്ലാൻ ഭടരോടുമൊത്തൊരുങ്ങി;
ക്ഷിതിഭവമുഖോരതവപ്രസന്ന-
സ്തുതിശബ്ദങ്ങളുയർന്നു മേല്ക്കുമേലെ.

൧൩

മലർമാലയിലും മുദ്രതപനോലും
പല പൂവാട വിരിച്ചു വീഥിതോരം;
നിലയങ്ങളുമോഘമംഗളത്തിൻ-
ഫലമെന്നായ് ഞ്ഞെളിയിച്ചു ഭദ്രദീപം.

൧൪

സുചരിഷ്കൃതവിജപലൽപ്പതാകാ-
കപടത്താലുയരും കരങ്ങൾ നീട്ടി,
ഗുപസിംഹസമാഗമം ക്ഷണിച്ചു-
നപരിശ്രാന്തിയൊടുപ്പരം പരജ്ഞ.

൧൫

ജനമാകെ രഘുത്തമന്റെ സന്ദ-
ശ്നമത്ഥിച്ചു നിരന്ന കാത്തിരുന്ന്;
ഭിന്നനാഥനൊടുക്കമാഴിപ്പുകാ-
ഭിന്നകൃത്യത്തിന്നു പോകുവാനടുത്തു.

൧൬

വരവില്ല, വിചിത്രമെന്തുകൊണ്ടാ-
നരവീരന്നു വഴിക്കു വീഴ്ച പററി?
ഭരതന്നു മനം പുകഞ്ഞു, ഭാഗ്യേ-
തരയായ്ത്തൻ കഥയെന്നു സംശയിച്ചു.

൧൭

ജലഭാവലി പാർത്തു വഷ്ടമോഹം
കലരും ചാതകി വാ തുറന്നിരിക്കേ,
ഫലമററതു മാഞ്ഞിടുമ്പൊളുണ്ടാം
നില തേടി, പ്പലതും നിനച്ചു ശുദ്ധൻ:—

൧൮

“ക്ഷിതിഭൂത്തടവിക്കു പോയി വഷ്ടം
പതിനാലും പരമിന്നലെത്തികഞ്ഞു;
ഗതിയെന്തിനിമേ? ലോരിക്കലും സം-
ഗതിയില്ലാത്ത ജനിന്നു വന്നിടാത്താൻ.

൧൯

അരുളും തിരുവാത്മൊഴിക്കു ഭേദം
കരുതിക്കാട്ടുകയില്ല സത്യസന്ധൻ;
ഉരുക്കുന്ന മനസ്സെനിക്കു; ക്രൂരിൽ-
ക്കരുവെന്നു വിധിവൈപരീത്യമെന്താ!

൨൦

പരനിലധികാരമിന്നതൊട്ടി-

ലാഭമണി, കായയു രാഘവന്നു മാത്രം;

അര മാത്രയുമഗ്രജാവകാശം

ഹരണംചെയ്തതിലും മരിയ്ക്കു നല്ലു.

൨൧

അവിചാരിതമാം മുക്കമെന്നൊ-

ണവിടെ? യ്ക്കാരറിയുന്ന രാമതത്വം!

രവിപോമളവിന്നു തന്നെ നാനം

ഭൂവി മൽ പ്രാണനമൊപ്പമസ്തമിക്കും."

൨൨

ഇടിവെട്ടിയ ഭാരപോലെ തെല്ലും

ചൊടിയില്ലാതെ മുഖാംബുജം വിളർത്തു,

മുടിതൊട്ടടിയോളവും വിയർത്തു,

പൊടി മൂന്നാഴ്ചകണ്ണനിർ തുടച്ചും;

൨൩

മതനിയ്യയൊടക്കുണം സുമിത്രാ-

സുതനെപ്പണ്ഡിതരാമമാത്യരോടും

ചിതമായരികത്തു നിത്തിയും തൻ-

ഹിതമീമട്ടരചെയ്തു സച്ചരിത്രൻ: --- (യുഗ്മകം)

൨൪

"പ്രിയവത്സ! സുഖീഭവിയ്ക്കൂ! സൂത്രം-

നപയദീപം, വിദ്യ, രാമഭദ്ര, നായ്കൻ,

സ്വയമീ നഗരം വെടിഞ്ഞതായുരം-

യേമാളുന്നു; സയുക്കുകി കഥിക്കാം.

൨൫

വഴിപോലെ വനപ്രവാസകാലം

കഴിയുന്നാകിലതിന്നടുത്ത നാളിൽ

ഒഴിയാതെഴുന്നെള്ളുമെന്ന സത്യം

പഴിയായ്; നേരമതികുമിച്ചു പാരം.

൨൬

മനുജർഭൂമിദിനാവസാനം-

ത്തിന്ന മുന്ധിക്കുണയേണമക്കണക്കിൽ;

അനുജന്റെ ദ്രവ്യവ്രതത്തിലിന്നും

ഒരുജാരിക്കണകമ്പ തോന്നിയില്ലേ!

൨൭

വിരുത്തേറുമരക്കർക്കോനുമായി-

പൊരുതി-പൂവ്ജനെയെ ഞാനുറപ്പു!
പുരുഷോത്തമനാം ജയിച്ചതെങ്കിൽ
പുരുമോദത്തൊടുമെത്തുമായിരുന്നു!

൨൮

ജനകാശമജ, സാധുശീല, സാദ്ധുപി-
ജനമുക്താമണി മാഴ്കിയെങ്ങിരിപ്പൂ!
അനഘൻ, ഗുണി, ലക്ഷ്മണൻ -കടുംതീ-
ക്കെലിൻപുടിനമിതയില്ല വീര്യം!

൨൯

ഒരു പാതകിയാലനന്ദമിതം
വരുമെന്നാരിഹ നിണ്ണയിച്ചു മൂന്നും!
വരുവാൻ വിധി വെച്ചതെപ്പൊഴും കൈ-
വരുമോരാതൊരു ഹേതുവും ഭവിക്കും.

൩൦

ഗുരുശാസനമാദരിച്ചു പാത്ത-
തൊരുമട്ടിത്രവരയ്ക്കു ഞാൻ ഭരിച്ചു;
അരുതല്ലിനിമേൽ, കുമാരി നീ താൻ
പൊരുളോത്തിജരയേററു വാങ്ങിയാലും.

൩൧

തണലററ മരം, തരിമ്പു മിന്നൽ-
പ്പിണരില്ലാത്ത ഘനം, വിഗന്ധ സുന്ദരം,
ചുണ മാറിയ മെയ്; രഘുപാദൻ വ-
ന്നണയാതിപ്പുര,മൊക്കയും സമാനം!

൩൨

അതിനാൽച്ചുടതിയിലാണ്ടു രാമ-
സ്മൃതിപൂർവ്വം സഹസാ ഭവിക്കുവൻ ഞാൻ;
അതികഷ്ടമയോദ്ധ്യ മാഴ്കിക്കണ്ടും
സ്ഥിതി മൽ സ്വാമി വിധിച്ചുവെച്ചതാവാം!

൩൩

വരരൂപമനുസ്മരിച്ചു, ലങ്കാ-
പരമംപ്പെട്ടഴലുന്ന ദേവിയൊളെ,
വരവിക്രമ! വീരണ്ടുത്തു, രക്ഷാ-
വരവംശത്തെ മുടിച്ച്പോരണം നി.

൩൪

തവ പൂർവ്വജരാമിദാർദ്ദ്രമുവ-
 ക്കാസാനക്രിയ നീ നടത്തിടേണം;
 ലവലേശമധമമേശിടാതി.
 ബുദ്ധനം കാക്കണം; മീശപരൻ തുണയ്ക്കും!"

൩൫

പുകളാളെ മഹാനഭാവനീ മ-
 ടുകളങ്കോക്തികളുച്ചരിച്ചുകേൾക്കെ,
 സകലകർമ്മകുരുണിഭാവരോ-
 വക വൈവശ്വമടിക്കുകുടിച്ചു.

൩൬

ജയശാലികളായ്ഞെളിഞ്ഞ മുത്തി-
 ത്രാമാം തന്നുടെ മൂന്നു പൂർവ്വജന്മാർ
 പ്രിയമററു വെടിഞ്ഞ രാജ്യരക്ഷാ-
 ക്രിയ ശത്രുലന്ന ഭീമമെന്നു തോന്നി!

൩൭

സരയൂനദിപ്പുഴയിന്റെ തെക്കെ-
 കരയിൽ ദീർഘവിശാലമാമൊരേടം,
 വിരവിൽച്ചിതയൊന്നുടൻ ചമച്ചാ-
 നരപൊങ്ങാ ഭാരതൻ, ഗഭീരചിത്തൻ.

൩൮

പരിശുദ്ധ സമാധിയിങ്കലുരക്കാ-
 വെരിയും വേദനയെപ്പിടിച്ചുകുടി,
 ഹരിയോ ഹരി! സജ്ജനാഗ്രഗണ്യൻ
 തിരികത്തിച്ചു ചിതയ്ക്കു തീക്കൊളുത്തി!

൩൯

മറയെങ്കിലുമിപ്പവൃത്തി കാണാൻ
 കുറയും നെഞ്ഞിനറപ്പു നോക്കിവണ്ണം
 പരയുന്വിധമാഴിതിങ്കലല്ലം
 മറവായ് നിന്നുകുളഞ്ഞു കർമ്മസാക്ഷി.

൪൦

സുമനസ്സപിയൊടൻ സുഹൃത്തു കാട്ടം
 ക്രമമെന്തെന്നറിയേണമെന്ന ഭാവായ്,
 ഇമപോലുമനക്കിടാതെ കണ്ട-
 സ്സമയം, ഹന്ത! മരുത്തങ്ങളി പാരിൽ.

൪൧

കൊടുതാം രജയാലൊരക്ഷരം ചൊ-
ല്ലിടുവാൻ നാക്കു വളഞ്ഞിടാതെ, കഷ്ടം!
വിടുമശുജലപ്പരപ്പിലിതീ
കെടുമോ? എന്നു വകച്ചു പെൺരെല്ലാം.

൪൨

ഈ കിട്ടിയതാസ്വദിച്ചു മന്ദേ-
തര ഭാസ്സാൻ വളൻ വീതിയോത്രൻ;
സ്ഥിരഭക്തിയൊടാനമിച്ചു, സീതാ-
വരനെച്ചിത്തനചെയ്തു വാഴ്ത്തീ വീരൻ:—

൪൩

“ഗരുഡധപജ! രാമഭദ്ര! വേദ-
പ്പൊരുളേ! കന്മഷമീന! കൌണമാരേ!
കരുണാലയ! ചിത്സപരൂപ! ശൌരരേ!
തിരുമെയ് കാണണമെപ്പൊഴും, മുരാളേ!

൪൪

നരജന്മമഘാംബുരാശി, ഗർഭോ-
ദരവാസം, ചപലാഭകസ്വഭാവം,
സ്മരഭാസ്യമശക്ത മേനി, പിന്നെ-
ജ്ജര;—പോരേ വിഷമം? ഭവാന ഭോഗം!

൪൫

പരിതോഷഭരക്കടൽക്കകത്തും,
പരിതാപാഗ്നി ലസൽപ്പൊരിക്കിയ്ക്കും,
തിരിയുന്നതു നിൻപകിട്ടിനാൽ മു-
പ്പിരിയായ് വിശ്വമടക്കമാർദ്രമുത്തേ!

൪൬

സുരസേവ്യ! ഹരേ! സഗർവ്വതവീ-
ഭരണം നൽകി, യിനിബ്ഭവജ്ജ്ഞത്തിൽ
തരഭോടണവാണെനിക്കു വിശ്വപാ-
ദര! നാരായണ! നീ തുണച്ചിടണം!”

൪൭

ജനമൊന്നു നടുങ്ങി; മന്നിടം നിർ-
ജ്ജനമാം മട്ടു പടന്നതൻ മെയനം;
വിനയാനന്തനഗ്നിയിൽപ്പതിപ്പാൻ
വിന കൈവിട്ടു കത്തിച്ചു; രാമരാമ!”

൪൮

“ഭാവിച്ചിടൊല്ല, സുമതേ! കുറിന്നു; സഭാ നീ
സേവിച്ചിടം സഹജനുണ്ടെഴുന്നെള്ളിടന്നു;
ഭൂവിൽബാവാെന്നാരവതാളമണഞ്ഞിടുമ്പോ-
ളാവിദ്വിഷമവിടെ പ്രഭു, രാമഭദ്രൻ.”

൪൯

ഭാരിത്ര മുഹൂർത്തകലത്തിനഭംഗഭാഗ്യം
പൂരിച്ചതാകുമൊരു പൈതൽ പിറന്നപോലെ,
നേരിട്ട ദുർദ്ദശതൊഴിഞ്ഞു, ജനങ്ങളെല്ലാ-
മാരിത്തരം പറവതെന്നു മിഴിച്ചുനോക്കി.

൫൦

വാതാത്മജൻ, കപികലാഗ്രണി, രാമദാസ-
പ്രാതാവതംസമണി, തീവ്രഭുജപ്രതാപൻ,
ജാതാദരം ധരണിയിങ്കലിറങ്ങി, വേഗം
വീതാഘനാം ഭരതനോടിയിച്ചു സർവം.

൫൧

കാകൽസ്ഥനെയ്തജനമാവഴിയിൽ പ്രഹർഷം
തുകും വിശിഷ്ട പരിചയ്ക്കുകൾ ചെയ്തയാലെ,
വൈകുന്നതിന്നൊരിടയായ്; പരിവാരപൂർവ്വ-
മാകുന്നു തന്റെ വരവെന്നു മറിഞ്ഞു ലോകം.

൫൨

ആ മന്നിൽ ദൃതമുഖരാസുതയൊടും
സൗമിത്രിയോടും, മഹാ-
സാമത്വംകലരും കചീശപരരോടും,
ശ്രീരാമനെത്തീടിനാൻ;
കാമം കൈതുകമേന്തിനാരവിലരും;
ലോകം ഭരിച്ചാൻ പരൻ
ക്ഷേമത്തിൽ; “ഭരതപ്രതീക്ഷ” ഫലവ-
ത്തായാ, നമായം—ശുഭം!

ഗവിഷ്ഠനായ പാത്ഥൻ

കാലാർപ്പത്തലകളുറ്റു തെരിച്ചു, ചോര-
ച്ചാലാഴിയായൊഴുകിവിഴുമടക്കളത്തിൽ
നീലാംബുജാക്ഷനളീടിന തേർത്തടത്തിൽ
ചേലാൻ വാങ്ങ വിജയൻ, വിജയപ്രതാപൻ.

൧

ഉഗ്രതെന്താടേറ്റു തലമുററിയ ഞാറുപേരിൽ-
കൂറുക്കുറ്റുറ്റുമുശിരുറ പടപ്പുയറ്റിൽ,
ഏറാം കയറ്റു കലയേറ്റിനു കാർമുകത്താൽ
മാറുവരുത്തിയ നരൻ നന്ദിമൊല്ലൊ.

൨

ഭാരിച്ച ഭാരതവനത്തിലുയർന്നിത്ത്
വൈരിപ്രമണ്ഡമൃഗമണ്ഡലമിലരോഷം
ഭൂരിപ്രശാന്ത ശരഭാവകുചാവകൻ
കോരിക്കൊടുത്ത പുരുഷൻ പുരുചെരുഷാഡ്യൻ.

൩.

ആരബ്ധ വൃത്തി പരിപൂർത്തിവരുത്തി, യിക്കുമാ-
ഭാരം വിടുത്തി, കൃതകൃത്യത ഹൃത്തിലെത്തി,
പ്രാരബ്ധകാലമൊഴിവാ, യുറയിൽക്കിടന്നു-
വീരന്റെ വിശ്വതശരാസനമാശ്വസിച്ചു.

൪

കീനാശജൻ, സുകൃതി, ഭാരതചക്രവർത്തി-
സ്ഥാനാനുകൂലമണിചീരമലങ്കരിച്ചു;
നാനാതരത്തിലനുജാതർ സുഖിച്ചു മേന്മേൽ,
വാനാണ്ട കാർമുകിലകന്നു തെളിഞ്ഞപോലെ.

൫

ചിത്തത്തിലപ്പദവി, ദുഷ്പണദൃശ്യമാന-
വിത്തംകണ്ടു വിലവെച്ചു, മകന്ദ്രരൂപം,
ചിത്തതപസാരമയമാശ്രയമാക്കി, മനോ-
ക്ഷന്തസമെന്മുഖിമണി വാണിത, ധർമ്മപുത്രൻ,

൬

അന്നന്ന കൂടിവരുമെന്നതി ഭീനരക്ഷാ-
സന്നദ്ധശീലമവിടേക്കൊരിരട്ടിയാക്കി;
ഒന്നത്രമെന്നതറിയാതൊരുതുലനാണു-
മന്നൻ; നിറഞ്ഞകടമെങ്ങു തുളുവിടുന്നു?

൭

ഭ്രാതാക്കളാസ്ഥിതിയിലല്ല; നന്മാനുസാര-
ശ്രീതാവുമുള്ള മവരിൽക്കുറവായ്ത്തുടങ്ങി;
വീതാമയം കൗബലം കലദൈവമെന്ന
വാതാത്മജാദികളുറച്ചു നെടിച്ചു പോന്നു.

൮

മറുത്തുപേരിലൊരു മാറ്റധികം മനസ്സിൽ
പററുന്ന ഫൽഗുനനഹംകൃതി പണ്ടുപണ്ടേ;
മുറും തനിക്കു തണലാം മുരളീധരന്റെ-
“പററും പടർച്ചയ്യ”മവൻ ബത!വിസ്മരിച്ചു!!

൯

“ചണ്ടാരുമായുധമെടുത്തവരിത്ര വെള്ള-
ത്തണ്ടാരൊളിച്ചുകൾ പാത്തിയതോർമ്മയില്ല;
രണ്ടാമനിലൊരുവനെൻകിട; ലോകമേഴും
കൊണ്ടാടുമെൻ കഥകളെ പ്രളയംവരെയ്ക്കും.

൧൦

ആണത്ത,മേറ്ററിലുറപ്പതു നീക്കുവാൻ വ-
ക്കാണത്തിനെത്തുമെവനും കൊടുകാളരാത്രി;
ക്ഷീണക്കു പിൻതുണ; നഭാ ത്രിജഗൽപ്പത്തിൽ
കാണപ്പെടും കനകരേഖയിലെന്റെ നാമം.

൧൧

ഭൂവഞ്ചമൂർജിതജയം സകലം നമുക്കു
കൈവന്നിടും ഭൂജപരാക്രമമൊന്നുമുലം;
ആവശ്യമില്ലതിലൊരന്യസഹായമേതും;
“ദൈവം പ്രമാണ,മിതി കാപുരുഷാ വദന്തി.”

൧൨

തത്തുല്യവിക്രമികളായ്ത്തലവൊക്കുവോരാ-
ണത്തുംഗവൈരികളിളാപതികൾക്കു പാരിൽ;
ചത്തും,ചത്തതുമവർ താഴുകിലാത്മസൗഖ്യ-
മെത്തുന്നു;ഞാൻ വിജിതഭാരതസ്വാഭദമേമൻ.

൧൩

ഒറ്റക്കുറുപ്പും, കമലയും, ചെറും, ചെറും കുറുപ്പിൽ
പെറ്റൊന്നതൊട്ടു പെറ്റൊന്നതും, ചെറും പെറ്റതും;
മറ്റൊന്നതൊട്ടു മറ്റൊന്നതും, ചെറും പെറ്റതും-
ഞെറ്റൊന്നതും, ചെറും പെറ്റതും

മു

ധീമതമീനിപുണരാത് ഗുണശിഷ്യനാമെ-
ന്നാചാര്യരും കന്യാശിഷ്യൻ അല കാഴ്ചവെച്ചു;
ഓ, ചാമ്പലാണരികളെല്ലാകിലെന്തെ കാഴ്ച
വാചാമഗോപാലനാമെന്തെ കാഴ്ച

മു

സപത്തം പിതാവുമിവനോടൊന്നിട്ടെപ്പോൾ
കന്യാവിശ്വജിതയുക്തവരോമ്മാവെയും;
ഏതെങ്കിലും മതിയല്ലാത്തതൊന്നും-
യെന്തെ തല്ലുകൊണ്ടു പുകൾക്കുകൾക്കു നൽകി

മു

ഓമോരോപ്പു തകർത്തു, കനത്ത ചിത്തം-
വ്യാമോഹമാണ്ടു മനസ്സെയൊന്നിക്കുകി;
കാമോചിതപ്രമീലനീനിവി, ലോകനാ, യാ-
ക്ഷാമോദരീമണിയെ വേട്ടവനീ വരേണൻ!

മു

ഭേദാസ്പഷ്ടനിലം, സുരക്ഷിതം, ഗം,
പൂവാടി, തൊട്ടിലം, വിൻനടി, കൊയ്ത്തുപാടം;
ശ്രീ ധാര്യമെൻചരിത, മീലക മിക്കിലാറി-
പോവാതെ പാടിവരുമെന്നതു തീർച്ചതന്നെ.

മു

ഏതെന്നമെൻ കരമ്പലം മതി"- ഏവമോത്തു-
മോതി, പ്രവൃത്തികളിലായതൊന്നുമൊന്നും,
വാർതികളെല്ലാമൊന്നതും കണ്ടു, കണ്ടൊന്നും-
ക്കാർ തിങ്ങി വിങ്ങി വിജയാഭ്യർത്ഥിക്കുക.

മു

പേരോലമപ്രണയിനിക്കുറായ ഭക്തി
വേരോടുകൂടി വിട്ടു, വിശ്വജനാർത്ഥനാരി,
“ഈരോഗമെൻ സഖന വായ്ക്കിലൻതമമുണ്ടാ-
മോരോഗമെൻ,“ ചിതി ചേതസി തീർച്ചതന്നെ.

മു

ആയാസകൃത്യമൊരുപാടതിലേറെ മെയിൻ-
 റ്റായാമ,മീചിധമനേകദിനം കഴിഞ്ഞു;
 ന്യായാനുസാരമുടനാബ്ദുചി സഞ്ചരിപ്പാൻ
 മായാമനുഷ്വനൊരുനാളവനെ ക്ഷണിച്ചു. ൨൧

വില്ലമ്പുമില്ല, ഭേരില്ല, കരേറുവാൻ പൊൻ-
 പല്ലക്കുമില്ല, പരിചാരകരാരുമില്ല;
 അല്ലൽപ്പെടാത്ത വഴി കാൽനട,കൂടെയുണ്ടാ-
 മല്ലപ്രമാഥി;കുതുകത്തൊടിറങ്ങി പാർത്ഥൻ. ൨൨

യോജിച്ചചെയ്ത മുറ,ആറുവരോടു മൂന്നും
 രാജിക്കുപോയ കഥ, ലോരവനാധിവാസം,
 ആജിപ്പെരുപ്പ,മരിനാശ,മിവണ്ണമുരപ്പു-
 രാജിച്ചുരച്ചുമവർ യാത്രയുടൻ ദൂരം. ൨൩

പോകുന്ന പാത വികചപ്രസവസ്തിതശ്ശി-
 തുകുന്നു; പക്ഷിനിര പല്ലവി പാടിടുന്നു;
 പുകുന്ന മന്ദപവനസപനകൈതവത്താ-
 ലാകുന്നു ഭവ്യമരുളുന്നതു ഗോത്രഗത്തം. ൨൪

മെച്ചം മിന്നത്തന്നി നിരന്നു വളന്ന് പുത്തൻ-
 പച്ചക്കുഷിത്തുകിലണിഞ്ഞ വയൽപ്രദേശം,
 അച്ചുന്തമൊന്നു പെരുക്കുപടി രണ്ടുഭാഗ-
 മുച്ചുക്കളായ മണിമേടകളും വിളങ്ങി. ൨൫

ഒന്നായുലഞ്ഞു, തല താഴ്മയൊടും കനിച്ചു
 നന്നായ്പ്പഴുത്ത ഫലരാജിമിടയ്ക്കുതിത്തും,
 എന്നാളുമുത്തമജനം പരിപൂജനീയ-
 മെന്നായ്ത്തരുക്കുളവരെപ്പഥി സൽക്കരിച്ചു. ൨൬

നേരറ്റിടം പ്രകൃതിയാം ജനയിത്രി തന്റെ
 നീരസനീലാലനകന്തളമെന്നപോലെ,
 പാരം പടന്നിരുളെഴും ഗഹനങ്ങളും ക-
 ണ്ടൊരുമൃഗീലരൊരു കൈമലതടത്തിലെത്തി. ൨൭

മല്ലാരി മന്ദമന്ദമെഴുതും:—“നടന്ന പാദം
വല്ലാതെത്തുടങ്ങി, തന്മയമായി വീശി;
തെല്ലാശാസിച്ചിട്ടു കനം; മുക്കിയിട്ടുള്ളതെ-
ല്ലാ, മതേ വഴി നമുക്കു തിരിച്ചുപോകാം. ൨൮

അല്ലിപ്പൊഴിഞ്ഞു, പരമിപ്പൊഴി പത്മസേവം-
വല്ലിക്കെഴും മുരട്ടു കണ്ടു മഹർഷിമാരെ
നല്ലിപ്പൊഴി പത്മസേവം വളർത്തിയെന്ന
മൊല്ലി, ക്ഷമാധരമേവമെന്ന ജന്മസിദ്ധം. ൨൯

ചത്താലുമോർമ്മയിലിരിക്കുമനേക മട്ടി-
ലൊത്താശ പണ്ടു പലതും മമ ചെയ്തതാലെ,
ഉറങ്ങാതിലെൻ പ്രിയസുഹൃത്തുജനവാശഭുഷം-
മുത്തായ് പ്രസിദ്ധനൊരു ഗുട്ടുഗുട്ടിമാവസിപ്പു. ൩൦

എന്നിപ്പോഴുവന്നുവന്നു വന്നൊരുനോക്കു കാണാൻ
വന്നില്ല ഭാഗ്യമിവനീ നിമിഷം വെറുതേ;
ഇന്നിപ്പോഴുവന്നുവന്നു വന്നൊരുനോക്കു കാണാൻ
അന്നിപ്പോഴുവന്നു വന്നൊരുനോക്കു കാണാൻ! ൩൧

ലോകം പിറന്നു, ബഹുമാനമിരുന്നു, പിന്നീ-
ടാകട്ടെ മാഴിയിലുണ്ടു നശിക്കുവോളം
ലോകവ്യയസ്ഥിതികൾ പാർത്തിയെന്നു പുണ്യ-
ശ്ലോകൻ ശുഭാചരമഹിമ, നശേഷ മാത്രം.” ൩൨

മല്ലായതാക്കുന്നതും മധുരമാക്കുന്നതും-
ക്കല്ലാസമാന്നു തരസാ ശരിവെച്ചു പാർത്തു;
പല്ലാണ്ടു താഴ്വരയെല്ലാട്ടവർ വിശ്രമിച്ചു
വല്ലായ് തീർത്തു ഗിരിതൻ ശിഖരത്തിലെത്തി. ൩൩

രോമം കൊഴിഞ്ഞു, കവിളൊട്ടി, വളർന്ന മെഴു നി-
സ്സീമം മെലിഞ്ഞു, മിഴി ചീളി നിറഞ്ഞു മങ്ങി;
ശ്രീമൽപ്രശാന്തമതിയായ് പത്മസേവത്തിൽ-
സോമൻ തനിച്ചുവിടെ വാഴുകയായിരുന്നു. ൩൪

നീണ്ടുകുന്ന ദുരിതയുവിമാരിനും തൻ -
പ്രാണാധിപന്റെ മൃദാമയ് തെളിവാത്തപോല,
ചേണാൻ ചിത്പുരുഷനെക്കഴുകുന്ന മുമ്പിൽ -
ക്കാണായ്;പ്പിറന്ന ഫലമാന്നിതു ധന്യധന്യൻ! നമ

“ശ്രീപത്മനാഭ! ഭഗവദ്! നിഗമർത്ഥവേദ്യ!
പ്രാപഞ്ചികഭ്രമവീരോചന! ദീനബന്ധോ!
ഹാ, പങ്കമറു മമ ജന;മിവണ്ണമെന്നും
താപം കെട്ടത്തു, കന്ധിചന്ദ്രക, അമ്പുരാനേ! നസ്യ

തുകാലടിത്തളിരിണപ്പെട്ടാടി മുർജ്ജി വാരി-
ബക്കാന,മാദരവൊടഞ്ചലി കൂപ്പുവാനും,
ഇക്കാലമിത്രവരെയും തിരുവുള്ളമെന്നി-
ലൊക്കാഞ്ഞ ഹേതു മമദ്ദർദ്ദശതനെയല്ലേ? നെ

സന്തോഷമെന്തടിമനസ്സെക്കൊതിയുള്ള പോലെ,
ചിതകാതാല! തിരുവടിക്കു നടത്തിടേണ്ട?
നിൽക്കാതലഞ്ഞിര തിരഞ്ഞു, ബലം കുറഞ്ഞു,
മൽക്കാലമേവമഴലാം കഴിഞ്ഞുവെന്നോ?” നവ

ഇരമട്ടനർഘ മധുരാക്ഷരരത്നമാല-
സ്തോമം കനത്ത കുതുകത്തോട് കാഴ്ചവെച്ചും;
കാമം നമിക്കാവതെത്തരസം തലോടി-
പ്രേമസ്വരൂപി ഹരി, കേരളമിന്ദാ ധൂണ്ടുമ്പു:— നൻ

“സ്മാരപ്രസന്നസുഗൃതാലം! സജ്ജനൈഃ-
ക്ഷീരക്കുടൽക്കണ്മതേ! കശലീദവ രഥം
നീരസ്യമുണ്ടുമതി താവക മാരുതമത്രീ-
സാരസ്ഥിരസ്മൃതി, പരസ്പരമേവമല്ലൊ. രം

വീതഘൃണി,പര ചിത്പുരസങ്കതി,സ്വ-
ഭൂതാനുകമ്പ. നിഖിന്നതാപതപഃപാദം;
ഏതാദൃശോത്തമഗുണാവധി പൂർണ്ണരാളി.
ലേതാമയം പെട്ടുമവൻ സുഖിതനെ നിത്യം. രമ

ജന്മത്തിനൊത്തവിധം വിധി നിശ്ചയിച്ചു -
കർമ്മങ്ങൾ നീ ഭവതിനാൽക്കമെടുപ്പാരോ?

ഇമ്മട്ട ഞാൻ മമ ചരിത്രവും, മരണവും
ശരണമെടുക്കിക്കിട്ടു, മരണം ബഹുമാനമാണ്! ൪൨

അന്നു മൽപ്പിയസുഹൃത്തിനെ വന്നു കാണാ-
നെന്നതരംഗമതിചായ്ക്കുവാൻ; ൪൩
വന്നപ്പോൾ കരഞ്ഞിരിക്കുന്നു, നാളെ -
യെന്നു പോയ്; ചരിത്രം കൈയെഴുതിയിട്ടുണ്ട്."

ആ നന്ദനൻ തിരുവാതിരയെ കേട്ടു, നന്ദു-
ണ്ണാ നന്ദനൻ പത്മിനിയിൽ, മനം കളർത്തു;
പിന്നെപ്പോയി നിൽക്കുന്നവൻ തിരിഞ്ഞു-
നന്നു ധനത്തെയും നോക്കിയിട്ടു മനം:— ൪൪

"എൻതന്നെ നോക്കിത്തന്നു, തരികത്തിലാരി-
സ്ഥനും സുഹൃത്തിലുണ്ടില്ല. മരണമോ? ൪൫
അന്ത്യത്തിലുണ്ടെന്നറിയില്ല, നിത്യം -
ഒന്നും കറുപ്പിട്ടു നോക്കുകയുണ്ടാകുമോ?"

"ഹോ, വിസ്മയം, വശപത്മ! ഭവതിയെ വാക്യ-
മീവിശ്വരൂപം നോക്കിയിട്ടുണ്ടെന്നോ?
ഭൂ വിജയത്തിലുള്ള മിഥുനൻ കീർത്തി-
തീ വിജയം; വിജയമൊക്കെയും മനസ്സിൽ. ൪൬

വില്ലാളികൾക്കു നടുക്കായകമത്രമാത്രം -
മല്ലാ, വിജയത്തിലുള്ള മിഥുനൻ; ൪൭
എല്ലാത്തൊഴും മമ സമാധി, പരമേശ്വരത്തിൽ
പല്ലാണിവൻ പരമേശ്വരൻമാണ്!

"നാമം ധനത്തെയും," നന്ദനൻ വിളിച്ചു, ൪൮
"കേമൻ കിഴിയിട്ടുവെ," നന്ദനൻ വിളിച്ചു;
"സാമന്തപ്രഭു, സന്ദർശനത്തിൽ," ഹേ!
ഭൂമണ്ഡലത്തിലുള്ള കേമൻ കിഴിയിട്ടുവെ?"

വമ്പൻ, വിശാലഹൃദയൻ, വിബുധർക്കു പണ്ടേ
 മുമ്പൻ. മഹാമഹനിവൻ, ബത, ജിഷ്ണുവത്രേ;"
 "ഉന്മുക്തധീശനിയനോ? രിശവുക്കു മെനിൽ-
 കമ്പം കടത്തരുതു, ഞാനനഭീജ്ഞനല്ലോ." ൪൯

"ശ്രീ മിന്നമിപ്പുരുഷകേസരികൃഷ്ണനാ," "ഞെൻ-
 സപാമിക്കതാണഭിയയെന്നു ജഗൽപ്രസിദ്ധം,"
 "ഭ്രമിക്ക ഭ്രഷണമിവൻ," "ശരിതന്നെ, മനോ-
 ക്ഷാമിപ്രശസ്തി" "ഗൃപനാണിവ," "നേതു വംശ്യൻ?" ൫൦

"എന്നാ, ലിവൻ കരകലോത്തമ, നൃശിപാലൻ,"
 "ഇന്നാടു വാഴ്വതു സുധായനനെന്നു കേൾപ്പൂ;"
 "നന്നായരാതികളെയീ വിജയൻ ജയിച്ചാൻ,"
 "എന്നായിരുന്നു ജയ, മെന്നു നടന്നു ജന്മം?" ൫൧

കൊള്ളാ, മിതെന്തു കഥ! വൻ പടവാത്ത് കാതിൽ-
 കൊള്ളാതെയില്ല, ദ്രവ്യമീ മുലകത്തിലാരു;
 ഭേദാൻ നൂറാവരെ വെണ്മ ഭാരതോദ്വി-
 ക്കളായിതീർത്തു വിലസുന്നിതു പാണ്ഡവന്മാർ. ൫൨

പെയ്യും നിണപ്പൊലിമ, ശീർഷമകന്നു ഗുന്തം-
 ചെയ്യും ശരീര ചയ, മുൻജിതഭേരിനാദം;
 ഇയ്യക്കു മട്ടടർനിലത്തു നടന്നതിന്നു
 കയ്യുംകണക്കുമെവനും പറയാവതല്ലെ." ൫൩

"ഘോരാന്ധോധനമിപ്പടിക്കിതിനിട-
 യ്ക്കുണ്ടായതെന്നാ, ലൊലി-
 ച്ചാരാലിഷ്ടനെയും ദ്രവ്യം നിന്നനദം,
 മേന്മേൽപ്പിണക്കൂട്ടവും;
 നേരായണിവരെയ്ക്കു നേകദിനമായ്-
 പൈദാമസംക്ലിഷ്ടനാ-
 യീരാജ്യത്തലയന്നു ഞാൻ, മുരരിപോ!
 കൊറെറാന്നു കിട്ടില മെ. ൫൪

ശ്രീരാമൻ ദശകന്ധരാദികളുമാർ -
 ത്രേതായുഗത്തിൽപ്പരം
 പോരാടിനകാലമത്ര സുഖമാം-
 വണ്ണം കഴിഞ്ഞെന്നവൻ!
 മാരാതാത്തിപെട്ടന്ന പക്ഷിയുടെ വൈ-
 പോലും കെട്ടക്കാതിരു-
 നോരായുദ്ധവിശേഷമോ, വിജയമോ,
 വാഴ്ത്തേണ്ട, ലക്ഷ്മീപത്നീ!"

൫൫

പാരം പൂർണ്ണിച്ചുകൊണ്ടാക്കഴുക, നിന്തി കഥി-
 ക്കുന്നതുതുംഗലയജ്ഞം-
 ഭാരം കയ്യൊണ്ടു കേട്ട, കലിശധരസുത-
 നുള്ള ദപ്പം ശമിച്ചു;
 വീരൻതാണാനമിച്ചാൻ ഖഗകലവരനെ-
 ച്ചാരുമായാവിഹാരം-
 ഗാരൻ ശ്രീകൃഷ്ണനോടും ഗിരിശീഖരതലം
 വിട്ടിറങ്ങിത്തിരിച്ചു.

൫൬

— (൦) —

മണ്ഡോദരി

പൂർവ്വഖണ്ഡം.

(കേക)

വക്കാനക്കൊട്ടം തീയിലക്കാലം ജഗത്തിനെ
 മുക്കാലും തവിട്ടിച്ചു മുഷ്ടാളം മഹാരഥൻ
 മുക്കണ്ണാചലംപോലുമകയ്യിൽക്കളിക്കുവാൻ
 തക്ക കന്ദുകമെന്ന ധിഷ്ഠിതി കാണിച്ചവൻ
 കൈത്തലം തരിക്കയാൽത്താപസന്മാർക്കുസഹി-
 ക്കാത്തവേദനചേർത്ത ദൈത്യസത്തമൻ, വീരൻ,
 കീർത്തിമാൻ, കലിമലചേഴ്ചകൾക്കവതാര-
 മുത്തിയെന്നഭിധാനം ചാർത്തിയ ഭഗാനനൻ,

താരുണ്യം തികയ്ക്കുള പൂജപ്പൂവനായ്-
 ത്തിരവേ, ഞ്ഞെന്തിലിത്തരം നിരൂപിച്ചാൻ:-
 “വെണ്ണിലൊളിച്ചുതുപ്പു നുകരപ്രകാശവും,
 വിണ്ണിനെ വിറപ്പിച്ച വികൃതലോഭവും,
 മാനവും, മഹത്വവും, ദേഹിനീപതിപവും,
 ദാനവായീശത്വവും, സർവ്വഭാഷാബാധിതവു,
 ഇത്തരമുസ്ഥക, ഞ്ഞെന്തിലൊരേ രാശി-
 ഞ്ഞെന്തിലൊരേ രാശി, ഞ്ഞെന്തിലൊരേ രാശി;
 രൂക്ഷരാം രിപുഷാപം രാമനാണെന്നുള്ള മു-
 ന്നക്കരം മാത്രം പോയത് ദാമരമേഖലാൻ;
 ഒപ്പിതനായുള്ള ഭോകളേഴുംമി-
 ഞ്ഞെന്തിലൊരേ രാശി, ഞ്ഞെന്തിലൊരേ രാശി;
 ശക്തനേടതികൃതമൊക്കുമോ? മുകുന്ദൻ-
 ചക്രമുണ്ടവെന്നായിപ്പിന്നു, ഞ്ഞെന്തിലൊരേ രാശി;
 കേവലം വൃഥാഭാഷ; മാധീരം മിഴികളും-
 മാവതോളവുമത്രം മാരികിൽക്കളിക്കവേ,
 കണ്ടു, കണ്ടില, ഞ്ഞെന്തിലൊരേ രാശി;
 കൊണ്ടുനേർവണ്ണൻ; കൊള്ളു മിത്തരം ചങ്ങാതിത്വം!
 തന്നെ ഞ്ഞെന്തിലൊരേ രാശി, ഞ്ഞെന്തിലൊരേ രാശി;
 നന്നല്ലെന്നവനോർത്തന്നെയാണിപ്പിപ്പതും;
 കാമദായകിയായ കാമധേനുവും, ശുഭ-
 ശ്രീമയം മന്ദാരവും, നന്ദനമലർക്കായും,
 മാമകായിനങ്ങളോ; കോമളവസ്ത്രക്കരക്ക
 സീമയില്ലേയെന്നെ സ്വസ്ഥമതമല്ലോ;
 വിത്തേശാനജനെന്ന നാമത്തെലാനംകൊണ്ടു
 വിത്തേശാഗ്രജനെന്നായ്ത്തിരുത്തിച്ചു ഞ്ഞെന്തിലൊരേ രാശി;
 മംഗളാത്മകം, മമ ജീവിതം നിരൂത്തി-
 ലിക്കനെ കഴിഞ്ഞിതു ഞ്ഞെന്തിലൊരേ രാശി;
 നട്ടച്ചക്കെഴിഞ്ഞിട്ടു മക്കനെക്കണ്ടുകെയും,
 വൃഷ്ടിയിൽ വർദ്ധിച്ചിട്ടും വന്നെടികണ്ടുകെയും,
 പാവനപ്രശോഭനമായിട്ടും പരിപൂർണ്ണ-
 യെവനം നിമിത്തമായ് പകൻ കളേഖരം;
 ഇവമറ്റരികളെപ്പയരം പറപ്പിച്ച-
 വയനിന്നിതാ മലരമ്പനെപ്പേക്ഷിപ്പുന്നു;

ചെറുഹിക്ഷേപങ്ങൾക്കു നേർവഴി കാട്ടീടുന്ന
 ഗാർഹസ്ഥ്യം നമുക്കിനി യോഗ്യമാണല്ലോകൊണ്ടു;
 വീര്യശാലികളായോരൊക്കെയും കാലോചിത-
 കായുമാവരിക്കുന്ന, മാത്രം മമതമേവം;
 ദൈത്യവംശാധീശന്റെ മെന്തെയും, മഹിമയും,
 കീർത്തിയും, മഹാഭാഗ്യപൂർത്തിയും, പ്രഭുത്വവും,
 വീതിച്ചു വാങ്ങീടുവാൻ തക്കതാ“മധിയോഗ”-
 മേതൊരു വനിതയ്ക്കു ണീശപരൻ വിധിച്ചതും!
 ചൊല്ലെഴും കലം, വിദ്യാ, വിത്തമെന്നിവയെക്കാൾ
 വല്ലഭനീറ്റിക്കുന്നു സെയഭഗം ഗ്രാമിണിയിൽ;
 മൽപ്രയാപദത്തിങ്കലുപസ്മരിക്കുകൾക്കുമേ-
 ണെപ്പൊഴുമകക്കാമ്പിലുപമേയമാം പ്രേമം;
 വൈരിപക്ഷത്തിൽനിന്നു നാരിയെ വരിച്ചെന്നാൽ
 ഭൂരി ദുർഘടമുണ്ടാം ഭാവിയിൽ ബഹുവിധം;
 എന്നുമ, ലുപ്തമാകുകയുള്ളതാം ദുരവധം-
 മെന്നമെൻ കലത്തിന്റെ കേളിയെക്കളഞ്ഞീടും.
 ഇന്ദ്രിയയ്ക്കൊരു ഭർതൃമന്ദിരമുണ്ടെന്നല്ലാ-
 തന്ത്രപത്തങ്ങളിൽ ചെന്നവളിരിക്കുന്നു;
 സാരസോദവനൈക്കാൾ ഭാരതിക്കതിപ്രിയം
 സുരികളോടെ, നേഴുപാരിലും പ്രസിലമാം.
 ഹിമവൽക്കമാരിക്കു മാത്രമിഷ്ടമേയല്ലിത-
 ഭ്രമമി, ലുപ്തമല്ലോ തരുണീശിഭോമണി.
 വായു മുത്തമലാവണ്യത്തിനാലവളുടെ-
 നേക്കു നില്ക്കുവാനിവരായുമേ പോരാ, നാനം.
 കണ്ണിനത്സവമാമപ്പൊഴുണിയാളെ നെററി-
 കണ്ണനു കൊടുത്ത കൈ--കഷ്ടമേ, കഷ്ടം കഷ്ടം!
 അന്നരാജനാണരവിന്ദിനീലീലോചിതൻ;
 മന്നനാണമുഖ്യമാം തെത്തിന്നവകാശം;
 നാട്ടിലെങ്ങുമേ കാണാക്കോലവുമേന്തി, പ്രേത-
 കാട്ടിലാപ്പെടുന്ന പാമ്പാട്ടിയെസ്സേവിക്കുവാൻ,
 ഉണ്ടാവാമതിഭയം; പിള്ളകുവല്ലിക്കൊരു-
 കണ്ടകദ്രുതം പററിച്ചുററുവാനെളുത്താമോ?

ഒന്നരണ്ടല്ല, നാനാ സംഗതികളാലുമ-
 ക്കന്നൽനേർമിഴി നമ്മോടൊക്കുവാൻ. ഖിതനാം;
 ബാഹുവിക്രമകൊണ്ടീ മോഹവും സാധിപ്പതു
 സാധസം; കനൽക്കണ്ണനല്ലയോ മുതൃഞ്ജയൻ!
 ചെന്നു, കാലിണ കൂപ്പിക്കാമിതമറിയിച്ചാൽ
 ഇന്ദുശേഖരനിങ്ങു തന്നിടും മനോരഥം;
 സേവകന്മാക്കായ് തത്തന്റെ ജീവനെപ്പോലുമേകാൻ
 കേവലം മടി മഹാഭേവനില്ലല്ലോ, പണ്ടേ.
 ഇക്ഷണം പുറപ്പെട്ടു പോകവെൻ, തപഃചെന്തു
 ഭക്ഷസുദനപ്രസാദത്തെൊട്ടും മടങ്ങുവെൻ;"
 പീനമുഗ്ദ്ധത്തിന്നു കേന്ദ്രമായ് കൃത്യാകൃത്യ-
 ജ്ഞാനലേശവുമില്ലാതീദൃശം വിചാരിച്ചും,
 വെള്ളിമാമല നോക്കിപ്പോയിതു, മഹാഭൃഷ്ട-
 ങ്ക്ഷിതാമരക്കർകോ, നൃക്കുഴും ഭഗകണ്ഠൻ.
 ശങ്കരാചലപാശം പ്രാപിച്ചു, സമാധിയിൽ
 തൻകരമുറപ്പിച്ചു; വൻതപസ്സാരംഭിച്ചാൻ;
 നിന്ദിതാഭീഷ്ടങ്ങളൊക്കെ വൈരികൾ കടന്നിട-
 മിന്ദ്രിയദോരങ്ങളെ ബ്രഹ്മായ് ബന്ധിച്ചുമേ,
 പ്രണവസ്വരൂപനായ്, പരമേശ്വരനായ്, നിർ-
 ഗുണനായ്, ഗുണവാനായ്, കരുണാസമുദ്രമായ്,
 മുത്തിഭേദേന മൂന്നു മുത്തികളായോരാദി-
 മുത്തിയായ്, മുനിമാരുമോരാത്തൊരവ്യക്തനായ്,
 പാതകക്ഷമാധരവജ്രമാം മഹേശന്റെ-
 പൂതവിഗ്രഹം തന്റെ ചേതസ്സിൽക്കുടിവെച്ചും,
 പാദത്തിൻപെരുവിരലഗ്നിഹേതിയിലൂന്നി-
 പ്ലാഭപത്തടിപോലെ തന്നെത്താൻ മറന്നുമേ,
 ഭാരണ സമാധിയൊട്ടേറെനാളനുഷ്ഠിക്ക-
 ക്കാരണാത്മകനാവിദ്വിച്ചു, ചോദിച്ചിതു:--
 "മങ്ങലില്ലാതെ നമ്മോടിഹിതം പറകെടോ,
 മംഗളം ഭവതു തേ; തുംഗവിക്രമനിയേ!
 മൂന്നു, മംബജാസനനിക്ഷിപ്ത വരങ്ങളെ-
 ത്തന്നിതു, ഭവാനിപ്പോൾ വേണ്ടതൊക്കെത്തന്നുള്ളൂ?"

തൃക്കുഴൽത്തളിരിണ വന്ദിച്ചു, വിനീതനാ-
 യുരുകുളം തെളിഞ്ഞവനഗ്രനോട്ടുണർത്തിനാൻ:—
 “നിന്തിരുവുള്ളത്തിലിസ്സേവകൻ യാചിപ്പതു
 പന്തിയല്ലെന്ന്വെയ്ക്കാതേകണം ദയാനിയേ!
 എൻപുരാന്റെ ഭാഗ്യലക്ഷ്മിയാം ഭാഷ്യായണി-
 തമ്പുരാട്ടിയെക്കുറഞ്ഞുകണമടിയനായ്”
 ചിത്തത്തിൽക്കുറച്ചൊന്നു ചിന്തിച്ചു, ദശാസ്ത്രം
 ഭക്തവത്സലൻ നിജ ദേവിയെ നൽകീടിനാൻ;
 സ്തപനം കരിക്കൊണ്ടു ഗൌരീയോടൊപ്പം, മദ-
 മത്തനായ്, കൃതാർത്ഥനായ്, കശുലൻ; ചിത്രം, ചിത്രം!!

മണ്ഡോദരി

ഉത്തരഖണ്ഡം.

(കുളകാഞ്ചി)

അപരിമിതരചികലതമചലസുത കയ്യലായ്
 ആനന്ദമേന്തിനാനുശരാധീശപരൻ;
 ഓരിതമയചരിത, നവനാകാശമാഗ്ഗമായ്—
 ഓപാരം കലൻ തിരിച്ചതെ;
 ഖരകിരണനികടളവി പാവകളടക്കമോ?
 കത്തുന്ന തീക്കട്ട കയ്യോലപ്പോ?
 കൊടിയ മദമയ മതി കാട്ടുന്ന പാതയിൽ
 കർമ്മമാക്കു സഞ്ചാരം, നിസർജ്ജ;
 സമവിഷമദശകളറിവതിനു ലവലശവും
 സാധിക്കുമോ, നോക്കുമകാരബുദ്ധിയാൽ?
 ദശവദനവശഗ നില ചിന്തിച്ചു. ചിന്തിച്ചു,
 ദുഃഖാർത്ഥായ്ത്തീൻ ദുഗ്ദ്ധായെത്രയും:—
 “കമതിജനകപ്രതികളിലനിശമനകമ്പ,യെൻ-
 കാന്തനുണ്ടാകുന്നു, കാലദോഷത്തിനാൽ;

തിരുചരണ സരസിതഥമാത്രയിപ്പോക്കു നി-
 സ്തപ്രസന്നാനമെന്നുള്ളൊരു സംജ്ഞയിൽ,
 വലവിഹിത വേദമനനെന്നുള്ള പേരിന്നു
 കേളിയില്ലെന്നോ ഭവിച്ചു? പശുപതേ!
 സുരമുനികളിരവു പകലിവരുടെ ദുരന്ത ഭു-
 സ്സാമത്വമേറു പരുങ്ങുന്നു, മൂന്നമേ;
 സ്തരമേനി ഭവഭേലപാർഷ്വതാരുമി-
 സ്സാഹസാചാരം പൊരുകുമോ, മല്ലതേ!
 പുരുഷവിനാശമലർ കവിക്കുന്നപോലെയും,
 പന്നിത്തടിയന്നു പൊന്മാലപോലെയും,
 ഭലിതനയ, മിവളെയൊരു പൈക്കട്ടിയെപ്പോലെ,
 ദാനവാല്യുക്കുന്നു ദാനംകൊടുക്കുവാൻ,
 കരുതിനൊരു കരളതു ഫലത്തിലായ് തീർത്തതു-
 കൈകളീരണ്ടിൽ പിഴച്ചുതേ, നീശപര!
 വിരഹരജ്ജ്വലിതമരണമിഷമേൽക്കാതെ
 വാമാങ്കവല്ലിനായ് വഴുന്ന സാധുവിയെ,
 കഠിനമതികഠിനമാവുന്നാർ സമർപ്പിച്ചു-
 കർമ്മം, സദാ ചാരയമ്മവിജ്ഞാസനം!
 അവനവൻ മൗനയെഴുമമലശ്ശവേസ്തുക-
 ുതപേക്ഷിച്ചീടു, മാതപേക്ഷിക്കിലും?
 കടനഹര! തിരശ്ചിയെ വിടുവതിലുമുത്തമം
 കാളകൂടം കുടിച്ചീടുന്നതല്ലയേ?"
 തുഹിനഗിരിതനയയുടെ മനസി ജലരാശിയിൽ-
 തല്ലുന്ന കല്ലോലമാലകൾ പോലവേ,
 കടുഗാഥന കടനനിനവോരോന്മയന്നു, തൻ-
 കാതം തളന്നിളംതൊള്ളുന്ന മട്ടിലായ്;
 ഉലകഖിലമിടിപൊടിയുമിടിയൊടു സമാനമ-
 ത്വവും ജ്ഞാരാവശോഷം മുഴക്കിയും,
 വിബുധരുടെ കലമുരതി വരുവതു ഗണിച്ചു, മാ-
 വാചിന്ദ്രക്കലങ്ങൊക്കെ കോട്ടകൾ കെട്ടിയും,
 അമിതബലമിരുലുമരിവൃന്ദങ്ങളെപ്പിടി-
 ചുമ്മാനമാടുന്ന ചിത്രം കുറിച്ചുമേ,

സുതൻ ഗിരിസുതയൊടിട ചേരവാൻ വേളിക്കു
 സന്മുഖത്തം മനക്കമ്പിൽത്തിരഞ്ഞുമേ,
 കളലളിതകനകമണിമേടയും നിർമ്മിച്ചു
 കാമാനുകൂലം സുഖിപ്പാനുറച്ചുമേ,
 ഏതിരുലകിലൊരുവനിവനില്ലെന്ന നാട്ടുത്തി-
 ലെത്രയും വേഗേന പോയാൻ ദശാനനൻ.
 വളരമഴലൊഴിയുവതിനവിരളസമാധിയാൽ
 വൈകണ്ഠദേവനെച്ഛാനിച്ചു ശങ്കരി:--
 “നമിതസുരമുനിനികരി മുലോകദാരുവിൻ-
 നാരായണവരായ നാരായണ! പ്രഭോ!
 നവനളിനളനയനി നിഖിലജഗതീപതേ!
 നാനന്ദകാതലേ! നിത്യം നമാമൃദം;
 പലകറിയുമരരുടെ മുറയിളികൾ കേട്ടുതൽ-
 പ്സാവശ്യം കളഞ്ഞീടുവാൻ വേണ്ടിയും,
 ധരണിയുടെ ഭരമരതി ചേർത്തും, ഗതാഘമാം-
 ധർമ്മസംസ്ഥാപനം ചെയ്യുവാൻ വേണ്ടിയും,
 കരുണയൊടു മഹിത ദശരൂപങ്ങൾ കയ്യൊണ്ടു-
 കൈവെച്ചുമുത്തേ! കടാക്ഷിക്ക, സാമ്പ്രതം;
 മദനരിപ, കമലഭവ, ശതമുഖമുഖമര-
 നാക്ഷം തിരിയാത്ത താരകബ്രഹ്മമേ!
 സുലഭേണസദന! മുനിവൃന്ദമണിദീപമേ!
 സംസാരവാരാശിപോതമേ! ദൈവമേ!
 അടിപണിയുമവരിലതിർകവിയുമനകമ്പയാ-
 ലയ്യോ! ചതിച്ചു മാം ചന്ദ്രകുഡൻ, പ്രിയൻ!
 ദയിതയുടെ നിലയിലുള്ളതെല്ലാതിനീ മഹാ-
 ഭയ്യൻ കൊതിക്കുന്നു, ദാനവാഭര! ഹരേ!
 നദാമിഹ തരിക തൂണ, ജവമൊടു, സഗർഭതൻ-
 സങ്കടം കണ്ടു നീ മിന്നാതിരിക്കയോ?
 വരേ! തവ പരമപദ പാർജാതം പരം
 വാഴ്ത്തീ-യെന്നെ നീ കാത്തുകൊള്ളേണമേ!”
 ദശപദന, നതുചൊഴുതു, ധരണിയിലിറങ്ങിയ-
 ഭൂപ്രകാശം തീർക്കുവാനായ് തുനിഞ്ഞിതു;

മതി പെരിച്ച കിഴവനൊരു ഭൂസുരാഗ്രേസരൻ
 മന്ദം നടന്നു, തൻ മുന്നിലെത്തിടീനാൻ;
 മധുരമുദാഹരിതമാടു മലമകളെ നോക്കിയും
 മാന്യൻ നിശാപ്രവീണോടോതിനാൻ:—
 “പുതുമയിതു! പുതുമയിതു! പരമശിവപത്നി നിൻ
 പാട്ടിലായെന്ന മട്ടുണ്ടു, രക്ഷുപതേ!
 അതുല നിധി വിളയുമൊരു നിധി നിജകരത്തിൽനി-
 നന്ധനെന്നാകിലും, സന്തുജിച്ചീടുമോ?
 പരന്ന നിജ ദയിതയുടെ ഭർത്തൃത്വമേകുന്ന
 പുരുഷൻ പാരേഴിലെങ്ങു, ഞ്ഞോക്കു നീ,
 മയപുരിയിലമലജയെ വടിയൊടു മറച്ചുമീ-
 മായാപ്രയോഗം നടത്തി ഗംഗാധരൻ!
 കരൾ കവരമൊരു വധുവെ മുന്വിലാക്കീട്ടു, നിൻ-
 കണ്ണിൽ പൊടിയിട്ടു പോയാൻ പുരാന്തകൻ!
 വീടുക ജവരിവളെ; മയപുരിയിലതിഗ്രഹമായ്—
 വാഴുന്ന ഗൈരിയെക്കയ്ക്കൊരുകൊരുകേടോ;
 കൊതി മനസി കുറയുമൊരു വസ്തു നന്നെങ്കിലും
 കൈക്കൊള്ളു മാറില്ല, പണ്ടേ, മഹാജനം,
 അരികളുടെ മിഴിമിലിതു പെടുവതിനു മുന്വി,ലീ-
 യന്തണൻ കണ്ടു നിൻ ഭാഗധേയത്തിനാൽ”
 ചലിതരസമിതി മൊഴികൾ കേട്ടു മുത്യാജയൻ
 ചെണ്ടകൊട്ടിച്ചതായ് ചിന്തിച്ചു, രാവണൻ,
 വഴിനടുവിലിപ്പളിവിടെ വാഴ്ന്നെന്നായ് മയാ-
 വാസവും നോക്കിത്തിരിച്ചാൻ, കുചിതനായ്;
 മതിരുകലധരനൊടുമ ചേൺ സുഖാനപിതം
 മൂന്നു ലോകങ്ങളും സുപ്രസന്നങ്ങളായ്;
 അവനിസുരശിരസി നരമലർ മഴ ചൊരിഞ്ഞുകൊ-
 ണ്ണൊഴുപ്പുകലം നൃത്തമാടീടിനാൻ;
 സകാജഗദുന്മലയഹേതൃഭൂത! പ്രഭോ!
 സച്ചിതനാകൃതേ! ശൈലേ! രമാപതേ!
 മകരമിഴിയൊരു വധുവെ മയനുടെ തന്ത്രജായ്
 മായാമയൻ തന്നെ നിമ്മിച്ചു വെച്ചിതു;

മഹിതഗുണചരിതയുടെ പാണിഗ്രഹം ചെയ്തു,
“മണ്ഡാഭരീ” യുതം വാണ ഭഗാനനൻ.

* * * * *

രമണിയൊടു പരമശിവ, നാത്ത കെട്ടുതുമലം
രാമായണംകഥാ വണ്ണം ചെയ്തുവേ,
വരവിരഹകദനമൊടു ലങ്കയിൽ മുർദ്ദശാ-
വാസ്താലകപ്പെട്ട പത്നിയെത്തേടുവാൻ
രഘുതിലക, നനിലജ്ഞെ വിട്ടാ, നവൻ ചെന്ന
രാക്ഷസാധീശപരാഗാരത്തിലൊക്കെയും
തിരയുമളവൊരു മുറിചിലുത്തുംഗനിദ്രയും
തേടിത്തളൻമുള്ള മട്ടിൽക്കിടന്നിടും
സുഭഗതന, മയതനജ, കവിവരന കാഴ്ചയിൽ
സീതയാണെന്നുള്ള ശങ്ക തോന്നിച്ചതായ്,
രജതഗിരിനിലയനരചെയ്താൻ:- “അതെന്തുവാൻ,”
രദ്രാണി ചോദിച്ചു:- “സംശയം തോന്നുവാൻ?
മമ രമണ! ധരണീജയൊടാശരസ്രീയായ
മണ്ഡാഭരീക്ക സാദൃശ്യം ഭവിക്കുമോ?”
മയമകളുമവനിജയ, മുരഗപരശായിതൻ-
മായാബലത്തിൻ ഫലക്കുട്രെനീവിധം
ഭവിക കഥ ഭഗവതിയൊടേളി ഭഗവാൻ, ഭവൻ;
ഭവ്യം ഭവിക്കുമേ മാലോകരിൽ ദൃശം!

സമാപ്തം.

